

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . 3 > — >

Negyedévre . 1 > 50 >

Egy hónapra — > 60 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . 4 > — >

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra — > 80 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . 5 > — >

Negyedévre . 2 > 50 >

Egy hónapra 1 > — >

Egyes szám ára 4 kr

Szent István király ünnepe.

»Ah! hol vagy magyarok
tündöklő csillaga?»

(—a.) Lapunknak egyik derék elvbarrátja indítványt küldött be hozzánk. Azt indítványozza, hogy első szent királyunknak mai nemzeti ünnepén énekeljék minden templomban azt a régi szép magyar éneket, melyet háromszáz esztendő előtt a török világban énekeltek vitéz, hitbuzgó eleink, de amely úgy illik a mi viszonyainkhoz, mintha csak ma fakadt volna a nép szívéből, azt t. i. amelynek kezdő sorát cikkünk homlokára tüztük. Arra is kér bennünket, szólítsuk fel a szónokokat, kik e napon Sz. István dicsőségét hirdetik, válasszák beszédük tárgyául ennek az éneknek strófáit.

Nem közöltük az indítványt. Indítvány nélkül is alig lesz ma Magyarországon kath. templom, ahol ez éneket ne énekelnek. A szónokok pedig, ha nem ismernék is az éneket (amit egyről sem lehet feltételezni), akkor sem beszélhetnének másról, mint ez ének tárgyáról.

Van-e e hazában keresztény, vagy legalább katolikus ember, akinek ne jutna eszébe ma, hogy mit tett Szent István Magyarországiért? hogy milyen volt ez ország az ő felejtethetlen uralkodása alatt?

Hogy ma állami létünk ezredéves ünnepének küszöbén állunk, hogy azt mint független állam, mint egységes nemzet fogjuk megünnepelni, azt Isten után első sorban Sz. Istvánnak köszönhetjük. Hálátlanság lenne ezredéves ünnepélyünk előestéjén tagadni a honszerző Árpád halhatatlan érdemeit. De be kell ismernünk, hogy a megszerzett hont a Sz. István által nyújtott keresztény civilizáció nélkül fenn nem tarthattuk volna.

Sokkal nagyobb és nem kevésbé vitéz nemzetek, kik előttünk ezt az istenáldotta földet birták, nyomtalanul letűntek az élet szimpadáról. Csak a történetbuvárok ismerik még őket, azok is — csak hirtől!

Nem a harci vitézség, nem az előrelátó politika volt az, ami a magyarnemzetnek európai létét biztosította, hanem a keresztény vallás felvétele.

Még ez sem elég. A bulgárok is felvették a kereszténységet, másfél századdal előbb, mint a magyarok. De Boris herceg a konstantinápolyi császári udvarból a keresztvizet, Szent István pedig az első forrásból merítette azt. Nemcsak a forrásban, hanem az eredményben is volt különbség. — mutatja a két ország története.

Szent István — népével együtt — nem politikából vette fel a keresztény hitet, hanem meggyőződésből és azért az ország alkotmányának alapjává a keresztény hitet tette. Fiához, Sz. Imréhez intézett intelmeiben első helyre a hitet tette. »Mindenekelőtt parancsolom, tanácsolom, javaslom tehát kedves fiam! ha koronádat fiszteletben akarod tartatni, oly gondosan őrizd meg az apostoli kath. hitet, hogy példánya légy alattvalóidnak, s az egyháziak méltán keresztény férfiúnak nevezhessenek . . . Kik hamis tanokat hisznek, vagy hitüket nem érvényesítik jó cselekedetekkel (ezek nélkül holt lévén a hit), sem itt nem kormányozhatnak becsülettel, sem az örök élet koronáját nem nyerhetik el.«

»A hit után a második hely az egyházat illeti meg. . . . Buzgó igyekezettel kell gondoskodnunk, hogy az egyház napról-napra gyarapodjék és ne szenvedjen sérelmet; . . . hogy ekként koronádat fényessé és életeredt boldoggá tudd.«

Hasonlóan bölcs tanácsokat adott a Szent-István fiának és utódainak a politikában is. Vezérelve volt az igazságosság az ősi intézmények iránt való kegyetes ragaszkodás, a nemzeti erő fejlesztése, az ország szabadságának és függetlenségének biztosítása.

Mig Szent-István utódai ragaszkodtak ezen elvekhez, addig boldog, szabad és független volt ez az ország. Szent László Nagy Lajos, Hunyadi János és Mátyás idejében boldogsága és dicsősége tetőpontjára jutott.

Amint letért a szent király által kijelölt ösvényről, boldogságának is, szabadságának is kárát vallotta. Minél job-

ban terjed a török uralom, minél nagyobb befolyást gyakorolt az ugy nevezett reformáció, annál inkább távolodott az ország azon alapelvektől, melyekre Sz. István a magyar alkotmányt építette, annál nagyobb lett az országnak nyomorusága és annál szorosabb lett kezén a szabadság láncza.

Huszonnyolcz év előtt ismét teljes fényében tündöklött Szent-István koronája ma homály borult rája. A legfelsőbb jóváhagyással ellátott decemberi törvények, a szabadságnak még fogalmával is ellenkező juliusi pátensek és a még hátralevő egyházpolitikai javaslatok kirántják az alapot Szent-István alkotmánya alól.

Ez az alap jónak bizonyult kilencz század viharjai között. Ez a korona ez az alkotmány volt az, ami annyi küzdelem, annyi veszteség után eltette a nemzetet és visszaadta annak szabadságát, függetlenségét, megnyitotta előtte a boldogulás útját.

Vajjon az az idegenből átlántált növény, az az új alap, melyen most alkotmányunk nyugszik, a hitetlenség és vallástalanság fenn fogja-e tartani alkotmányunkat az új sokkal erősebb zivatarok között? Meg fog-e küzdeni nem kilencz század, de csak kilencz év viharával? A mult nem nyújt reá reményt, a sivár jelen annál kevésbé.

Kötelességünk azért lankadatlanul folytatni a küzdelmet Szent-István alkotmányának alapköve, hitünk, vallásunk jogaiért. Őseink mikor a félhold rémes hatalma ellen védték vallásunkat és hazájukat Szent-István pártfogását kérték és Magyarország Nagyasszonyának oltalma alatt indultak a harcba. Ez legyen segítségünk és támaszunk az új pogányság elleni küzdelemben is.

„Előtled könyörgünk bús magyar fiad,
Hozzad fohászkodunk árva maradékid:
Tekints István király szomorú hazádra,
Fordítsd szemeidet régi országodra.

Reményünk vagyon benned s Máriában,
Mint magyar hazánknak hű királynéjában,
Még éltedben minket ennek ajánlottál,
S a szent koronával együtt feláldoztál.

Az állampénztári kimutatás.

A magyar koronához tartozó állampénztárnál 1895. évi április hó 1-jétől június hó végéig előfordult bruttó-bevételekről és kiadásokról szóló I-ső kimutatás szerint az 1895. év II. negyedében a bevételek 1.580.484 forint 96 krral kedvezőtlenebbek, mint az 1894. év II. negyedében. A kimutatás szerint a lényegesebb vizsamaradások a következők: Az egyenes adóknál 1.206.786 frt 03 kr, a mi a kedvezőtlenebb gazdasági viszonyainknak, a mezőgazdasági termékek árhanyatlásának s a folyó év tavaszán előfordult vízkároknak tulajdonítandó; ugyanez az oka a fogyasztási és italadóknál mutatkozó 510.173 frt 47 krnyi kedvezőtlenebb eredménynek. A jogilletékekénél 177.629 frral kisebb a bevétel. A pénzverdénél 1.466.563 frt 52 $\frac{1}{2}$ krral kedvezőtlenebb az eredmény. A különféle rendes bevételeknél 911.890 forint 66 krajczár a visszamaradás. Az állami előlegek kedvezőtlenebb eredményének indoka abban rejlik, hogy az inség és vetőmag-kölesönök már csak a legszegényebb községeknél vannak hátralékban. Az államvasutak üzleti bevételeinél mutatkozó kedvezőtlenebb eredmény a forgalom esökkenésének tulajdonítandó. Ugyanis a folyó évben az 1894. évi gyenge termés folytán kevesebb gabonaszállítás volt, különösen a szállítás egyik fontos tárgyát képező tengerinél, a mi a szállításról csaknem teljesen elmaradt; az előbből pedig az év második negyedéke uralkodott járvány miatt igen esékély szállítás történt. A kiadások összege 6.661.771 frt 01 és fél krral nagyobb, mint az 1894. év II-dik negyedében volt. A fentiek szerint a bevételek összege 1.580.484 frt 96 krral kisebb, a kiadásoké 6.661.771 frt 01 és fél krral nagyobb, mint a múlt év hasonló időszakában volt és így az 1895. év II. negyedének mérlege 8.242.255 frt 97 és fél krral kedvezőtlenebb, mint volt az 1894. év II-dik évnegyedének mérlege.

Lemondott anyakönyvi felügyelők.

A rövid idő előtt kinevezett anyakönyvi felügyelők közül Botfy Lajos Somogy és Zala vármegyék területére Nagy-Kanizsa székhely-

lyel és Flott Ferencz Adolf Beszterce-Naszód, Szolnok-Doboka, Kolozs vármegyék és Kolozs-vár területére Deés székhelylyel kinevezett anyakönyvi felügyelők lemondottak állásukról, még mielőtt megizlelték volna annak gyönyöreit.

A belügyminiszter elfogadta a lemondást és a Nagy-Kanizsa székhelylyel szervezett anyakönyvi kerületbe Soós Pongrácz sümegi főszolgabíró, a Deés székhelylyel szervezett kerületbe Vághó Ferencz belügyminiszteri fogalmazót nevezte ki felügyelőnek a VIII. fizetési osztályban. A lemondott felügyelők állítólag azért váltak meg állásuktól, mert azt hitték, hogy a fővárosba nevezik ki őket. Bármi legyen a lemondás oka, mindenesetre figyelemreméltó körülmény, hogy még az anyakönyvi hivatalok életbeléptetése előtt történik változás a felügyelők statusában.

A belgiumi iskolatörvény.

A belgiumi képviselőház legutóbb tárgyalta második olvasásban a hitvallásos iskoláról szóló törvényjavaslatot. Az eredményről, mely újból fényes sikert biztosított a kath. pártnak, a következő brüsszeli táviratok tesznek jelentést: Rendkívül heves vita után, melynek során az ülést egy esődület miatt félbe kellett szakítani, 31 szavazattöbbséggel elfogadták az új iskolatörvényt. Négy képviselő tartózkodott a szavazástól. — A szavazás előtt Woeste képviselő, volt igazságügyminiszter támogatta a kormány javaslatát. A szociálisták úgy zajongtak, hogy az elnök kénytelen volt az ülést felfüggeszteni. Az ülés újra megnyitása után a törvényjavaslatot 81 szavazattal 52 ellenében második olvasásban elfogadták.

»Mit akar a néppárt?«

A Deutscher gyászoló sajtó úgy a fővárosban, mint a vidéken, néhány nap óta rettentés dühvel támadt a néppártnak. Oka pedig e féktelen támadásnak az, hogy a néppárt irodája a napokban egy 48 oldalra terjedő röpiratot adott ki, a melyben népies (itt-ott meg-

engedjük — pórias) modorban megmagyarázza januárban kiadott programját.

Olyan nagy bűn ez? Persze, mert a sötétség fiai félnek a világosságtól; ez a kis füzet pedig néhol nagyon is világosan megmagyarázza a liberalizmus bűneit. Már pedig az nagy baj lenne, ha ezeket a nép is megismerné! Azért tehát: ellene teljes erővel! Elkobozni nem lehet: nincs más mód, mint nevetségessé tenni, vagy »szöröstül-bőröstül felfalni.« Ezt a nemes feladatot teljesíti most (jobb sorsra érdemes erővel) a kormánynak és Haasnak bevallott és titkos sajtója.

Pedig kár azért a sok tintaért. Nem is olyan rossz az a röpirat! Ime, itt van belőle egy kis mutatóvány:

Magyarország első sorban földmivelő állam, vagyis legtöbb benne az olyan lakó, a ki földmiveléssel foglalkozik. Ez adja az országnak a főjövedelmet. Ha a föld terem, ha a baromtenyésztés jó lábbon áll, akkor van dolga a molnárnak, péknek, hentesnek és mészárosnak is. Ha van pénze a földmives-embernek, akkor kap a szabó, csizmadia, szíjgyártó meg a boltos, szóval az iparos és a kereskedő is, ha pedig nincs neki jövedelme, akkor nyögi azt a többi osztály is. A földmivelés tehát a magyar nemzet anyagi, vagyoni jólétének alapja, fundamentuma, vagyis »agrár«, magyarul: földmivelő nemzet vagyunk.

A néppárt azt tartja, hogy »áldott a sok kéz, de átkozott a sok száj«, és szajaskodás helyett tenni akar, sőt azt is megmondja, hogy mit, a következő szavakkal:

»5. Magyarország első sorban földmivelő állam lévén, a gazdaközönség, főleg a kisgazdák eddig elhanyagolt érdekeinek, az adó-, vám- és forgalmi politikában való kellő figyelembe vételét követeljük.«

Azt követeli tehát, hogy a földmivelésnek elhanyagolt érdekeit, javát, mind az adó-, mind a vám-, mind pedig a forgalmi politikában figyelembe vegyék, fölkarolják az országgyűlésen (mert most olyan szűgyen is megésik ott, hogy mikor a gazdaközönség dolga kerül szóba, a mostani főminiszter úr nem átalja megvallani, hogy bizony arabusul beszélnek előtte, vagyis, hogy ő azt nem érti, hanem majd megtanulja, ha — bírja!)

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Telephon.

— A »Tiszantul« eredeti tárczája. —

Kellemes tavaszi délután van. A játszai napsugarak hívólag kandikálnak be a bureaubá s hízelkedve melengetik körül az ottománon kényelmesen siestázó főnök urat. Künn a természet oly üde, verőfényes, hogy minden élő lényt kicsal odújából, a csicsergő fecske csevegése oly kedves, bájoló, az aszfalton a virágárus lányok oly ártatlan — kaczerül erőszakolják rózsáikat a járókelőkre . . . de hiába, a főnök ur mélyen alszik s erősen horkol.

Kivüle még csak egy élő személy van az irodában. Jenő, a gyakornok, a ki szerfölött unja magát s nagyokat ásít. Türelmetlenül vet olykor-olykor egy fürkésző pillantást horkoló principálisára s mindannyiszor egy malacot cseppent a főkönyvbe.

A gyakornok ur ismét ásít s ábrándosan legelteti szemét a plafondon. Ő mert Jenő a mellett, hogy unatkozik, még szerelmes is. Az a plafond, csak az ne volna fölötte, hadd látná imádott Olgáját . . .

Az emeleten pedig Olga kisasszony dettó végigásított már egy chromaticus skálát s szende pirulás között csüggeszti le szemét a szőnyegre.

Karjai tétlenül pihennek az ölében nyugvó kézimunkán, de keble gyorsan emelkedik s arczára kiül a lázas pirosság. Valami édes titok foglalkoztatja elméjét. . . Ajkai a Jenő nevet susogják.

Ily gondolatok gyötrik most őket, fent s alant.

Jenő nyugtalansága már a tetőpontra hág, Kétségbeesett pillantásokat vet jobbra-balra. le-föl, mint egy kalitkába zárt vad. De nem is csoda.

Principálisá máskor egész délután a klubban kártyázik s ő olyankor egész zavartalanul szokott Olgával csevegni. S most egész estig itthon lesz s hozzá itt fekszik az irodában, mint egy Cerberus.

Hasztalan töri a fejét valamin, amivel főnökét kijátszhatná. Néma megadással ül helyén s öntudatlanul az Olga nevet írja a rovatokba. S emellett oly siralmas arczot vág, hogy főnöke is megszánná, ha látná.

De im, egyszerre föl villan szeme s felugrik ülőhelyéből.

— Megvan — s ovatosan a mellékszobában tűnik el.

— Csrrr . . . szól a következő perczben a telefon csengője.

A főnök ur megmozdul, de aztán befelé fordul s tovább horkol.

— Halló, ki beszél?

— Én, Jenő. És ott?

— Olga. Mit akar?

Jenő zavarba jön a kérdésre s egy darabig tétovázva áll.

— Épen magára gondoltam és . . . tovább nem folytatja.

— Miért gondolt reám?

Jenő belesóhajt a telephonba s Olga füleihez jutván e szavaknál kifejezőbb felelet, szintén belesóhajt.

Jó ideig sóhajtoznak.

Jenő hevült arczal áll a telephon szekrény előtt s reszkető kezekkel szorongatja a kagylókat füleihez, míg Olga remeg a félelemtől s lopva egy-egy ijedt pillantást vet az ajtó felé, ahol izgatott képzelete a mamát véli látni.

— Tegye a kagylót a keblére — szól Jenő s ő is hasonlóképen cselekszik.

Olga pirulva engedelmeskedik.

— Mit érez?

— Erős kalapálást —

— Az pedig a szívem dobogása —

Olga még erősebben szoritja kebléhez a kagylókat.

— Most már tudja ugy-e, miért gondoltam magára?

— I—gen— hangzik a szemérmes felelet.

— Aztán gondolt-e rám maga is?

Olga habozik a felelettel.

— Egy kicsit — susogja nagy sokára.

Jenő szenvedélylyel szoritja füleihez a kagylókat s egy forró csókot czuppant a telefonba.

— Hallotta?

— Mit? — Egy csattanást hallottam csak. —

— Egy pusztit küldtem visszavárolag — szól Jenő s ajkait szorosán a kagylóra tapasztja, hogy az érkező csókot el ne szalaszsa.

Perczekig csitt-csatt, czip-czupp . . . egyébb sem hallatszák.

A főnök ur a sajtáságos zajra fölriad s

Mind az adó-, mind a vám-, mind a forgalmi politikában hiányok vannak.

Lássuk csak, hogy vagyunk most az adóval?

Ugy, hogy míg a földműves, egész évi fáradsága, vesződsége árán előállít földjéből 100 frt tiszta jövedelmet, és abból 25 frtot kell neki adó fejében kifizetnie: addig az, akinek 100 frt fizetése van, vagy a ki pénzét nem földbe fekteti, hanem kamatra adja ki, 100 frt tiszta jövedelem után, csak 1 vagy 1 és fél frt adót fizet. Már most, mert a jövedelmi pótdót, továbbá az útdót, a megyei és községi pótdót az egyenes adó alapján vetik ki — lévén a milyen a kapta, olyan a csizma — mind ezekre épen 20—25-ször annyit fizet a gazda, mint az, aki készpénzből él.

A ki pedig a börzén, a tőzsdén egy-két óra, hét vagy hónap alatt 10, 20 sőt 100 ezer forintot is nyer, az meg pláne nem fizet kevés annyi, egy filléryi adót sem!

Ez így van mind, és a »szabadelvű« urak, kik közül nem egy az ily börze-emberek zsebében fityeg, mégis nagyon haragusznak azért, ha valaki ezeket a dolgokat szellőzteti. Rögtön tüzet kiáltanak, eszeveszetten hívják az államügyészt, vagy a zsandárokat, hogy fogják el az illetőt, mert hát az így meg amugy »izgat«, »lázít« a néposztályok ellen!

De a »néppárt« nem ijed ám meg ilyen vaklármától, hanem annak ellenére, állandóan és következetesen ismételné fogja fennebb jelzett követelését mindaddig, míg egyenlő terhet, nem akaszt az állam mindenki nyakába, jól tudván hogy »egyenlő« teher senki nyakát nem szegi!

Gondolatok az agrár-szocializmusról.

IV.

Midőn a 20 év eltelt s a községi szegény és árvaház felépült s be népesítettett ettől kezdve ha a községi munkaképtelenek, árvák és özvegyek segélyezésére nem megyen föl több a 100 lélek után 50 liter segély gabonánál, az esetben a kimutatás szerint 2 hekt. gabona ára fordítottassék egy jó magaviseletű s jól tanuló szegény gyermek kiképzésére a vinczellér képezde, erdőéri tanfolyam vagy a földműves iskolába, ha pedig ebből még maradna valami, az esetben rendezzen a község egyik évben szántás versenyt, a másodikban állatkiállítást s jutalmul mindenkor egy-egy praktikus gazdasági eszközzel tüntesse ki az arra érdemes pályázót. Ugyanígy czélokra tőkésítse és fordítsa segélyezésre a községi bíráskodásnál befolyt apró büntetési összegeket. A fent említett rovatok kimutatás a következő.

Egy hold évi termése	Szemes gabona					Készpénz		
	tőke	kamat	összesen	segélybe eladatot	tőke	kamat	összesen	
	h. l.	h. l.	h. l.	h. l.	frt kr	frt kr	frt kr	
1. év 8 hk.	8	—	40	8 40	—	—	—	
2. » 8 »	16 40	1	17 40	—	—	—	—	
3. » 8 »	25 40	1 45	20 85	—	—	—	—	
4. » 8 »	32 85	2 12	36 97	—	—	—	—	
5. » 8 »	44 97	2 68	47 65	—	—	—	—	
6. » 8 »	55 65	3 05	58 70	—50	2 55	10 20	10 20	
7. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	18 70	
8. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	27 60	
9. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	36 75	
10. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	46 55	
11. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	56 85	
12. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	67 65	
13. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	79	
14. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	90 95	
15. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	103 50	
16. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	116 65	
17. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	130 45	
18. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	144 95	
19. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	168 15	
20. » 8 »	50	2 50	52 50	—50	2	8	176 15	

Továbbá, be kell hozni mielőbb az állami-lag kötelező biztosítást, mely annyira leszálítana a díjfeltételeket, hogy a mainál $\frac{3}{4}$ -eddel olcsóbb lenne és azon örvendetes eredménye lenne, hogy a jég- és tűz pusztításai nem tenének tönkre annyi szegény értelmetlen embert, kik még a biztosítás előnyével nem ismeretesek és bármelyik csapás érné őket, káruk megtérülne.

Ugyszintén kívánatos lenne és valóban ideje volna, ha a mai felvilágosodott korhoz illő azon humanus intézmény alapja megvetetnék, mely a vagyontalan munkás nép és cselédség állami nyugdíjazásáról gondoskodnék.

Tegyünk egy kis számítást, miként lenne az keresztülvihető.

Bár statisztikai adatok nincsenek rendelkezésemre, azért egy hozzá vető számítást kísérsünk meg.

Lenne például Magyarországon 3 millió munkás és 500 ezer cseléd, fizessen ezek mindenike évenként nyugdíjalap czímén 1 frtot, befolya évenként 3500,000 frt; legyen ebből nyugdíjra jogosult elaggott és munkaképtelen $1\frac{1}{2}$ százalék, vagyis 52,000 egyén, ezeknek havonkénti 5 frt nyugdíja tenne egy évre 3.150,000 frtot s így még 350,000 frt a nyugdíjalapból megmaradna, melyet külön kezelne és kamatoztatna azon esetre, ha időközben több nyugdíjjogosult lenne, ha pedig e célra fel nem használtathatnék, tőkésítették tovább, s ha a gyakorlat azt igazolná, hogy a nyugdíj jogosultak évenként egy perzentnek vehetők, az eset-

ben egyenként és évenként legyen részökre 80, vagy 100 frtra felemelve a nyugdíjösszeg, mely nem sok ugyan, de teljesen elég arra, hogy ezen szerencsétleneket a nyomortól megmentse, azok nyugdíja pedig, kik teljesen családtagul, a községi szegény- és árvaházba jutnak, nyugdíjuk fordítottassék azon község árva és szegények alapjára. Ha látni fogja a vagyontalan munkás nép és cselédség az állam ezen emberbaráti intézkedését, teljesen ki lesz irtva Magyarország területéről a csocializmus iránti hajlam s Magyarország a 2-ik évezreddel a minta országok megalapítójának elseje fog lenni s oly szilárd alapra helyezkedik ezen humanizmus intézményével a 2-ik ezred év hosszu utjára, melyet semmi hatalom megdönteni soha képes nem lenne, mert a nép rajongó szeretete és ragaszkodása környezné.

A felsorolt jóczélú alapok létesítéséhez nem kell az állampénztár segélye, mindezeket a nép ön erejéből tudná ezer örömmel teljesíteni, csupán az állam jó akaratú bölcs és igazságos vezetésére volna szükség, melyet igen bő segélyezéssel, a magyar földbirtokos osztály is támogatná.

A hazát megszerezték őseink rettenthetetlen bátorságuk — és erejükkel, — mi igyekezzünk azt megtartani és szilárdítani, emberbaráti intézményekkel.

Sz.

NAPTÁR.

— Augusztus 20. —

Kedd, Róm. kath. István király. Prot. István kir. Gör. kelet augusztus 8. István kir. Izr. Rosch. Chod.

Nap kél 4 óra 49 p., nyug. 6 óra 44 p. Hold kelte 4 óra 14 p. nyug. 6 óra 52 perczkor.

Aug. 23. Iparos ifjak önképzőkörének közgyűlése.

Oktober 7. Katonai lóvásár Nagy-Szalontán.

„ 9. Katonai lóvásár Nagyváradon.

„ 12. Katonai lóvásár Er-Mihályfalván.

A király születésnapja.

Szereti az Isten a mi királyunkat, mert hosszú életet ad neki. Az évek havat hintenek apránként fejére s a redők vékony erü hálóját vonják arczára, de a szive az fiatal.

A mi jó királyunk tegnap hatvanöt éves lett.

Ezernyi templomban, milliók ajkáról szállt fel az ima az ég felé összegomolyogva a tömjén füstjével, az ima, melynek minden szava boldogságot kér an-

— Szegények . . . hogy szeretik egymást — szólal meg végre gyöngéd hangon.

Jenőt bántani kezdi a váratlan fordulat. Egyszerre visszanyeri hidegvérét s oly mozdulatot tesz, mintha mentegetődni akarna.

— Sohse bántsát őket öregeim — folytatja a mama — ha már annyira török magukat egymás után, ne álljuk útját boldogságuknak. Emlékezz csak vissza, mikor mi is ilyenek voltunk.

A haragvó apa savanyú arcot vág a visszaemlékezésre s önkénytelenül egy szánakozó pillantást vet Jenőre.

Áldásom rátok gyermekeim . . . — szólal meg újra a mama.

— Csókoljátok meg egymást. Olga szendén elpirul, Jenő pedig szabadkozik.

Végre is a mama egymáshoz erőlteti őket.

Olga túlboldogan hajtja fejét Jenő keblére, Jenő pedig úgy érzi, mintha egyszerre kirepült volna szívéből a szerelem . . . Scipio.

A p r ó s á g.

Párbaj. Két ellenfél a duellum színhelyére utazva, a vasuti állomás pénztáránál találkozik: Az első így szól a pénztárosnak: Kérek egy első osztályu jegyet, oda vissza. A másik meglepetve végigméri és kérdi: — Hogyan, ön returjegyet is vált? — Ugy van, mert én mindig vissza szoktam térni, ellenfelem pedig soha.

ingerülten dörgöli szemeit. Haragosan körülnéz, de nem lát senkit.

— A rest kölyök felhasználta álmodat s valószínűleg elszökött — duzzogja maga elé.

A sajátos zaj ismétlődik.

A főnök ur hallgatóni kezd s észreveszi a mellékszobában a gyakornok urat.

Lábujjhegyen feléje indul, de hirtelen megáll s az ajtó mögé buvik.

Jenő a neszre óvatosan körülnéz, de nem vesz észre semmit.

— Igazán szeret engem Jenő?

— Imádom. —

— No hát akkor kísérjen el a sétára.

— Nem lehet — nyöszörgi be Jenő — a papája itt fekszik az irodában s úgy alszik, mint egy bunda —

A főnök ur képéből kikelve áll az ajtó mögött s alig tudja magát türtőztetni szerföltti haragjában.

— Csak jöjjön, majd kimentem valamivel —

— Ó angyal . . . —

— Hanem siessen, a kapu alatt várom —

— Ujra egy pár csokváltás.

— Czipp, czupp . . . —

A főnök ur toporzékol az ajtó mögött, egy szökéssel nyakon csipi Jenőt, aki még mindig forró csókokat czuppant a telefonba.

— Gézengúz — ordítja a princípális úr magánkívül s erősen szoritja a gyakornok úr nyakát.

— Segítség . . . zsvány, gyilkos . . . — kiabálja Jenő halálra rémülten a telefonba s

hasztalan iparkodik a főnökúr vasmarkai közül szabadulni.

Olga az emeteten majd elájul ijedtében, s föllármázza az egész cselédséget.

Az előrohánzó szobaleányval, inassal lélekszakadva fut le az irodába.

De, amint a fölszakított ajtón a bűróba érnek, egyszerre elhül benne a vér s a földbe gyökeredznek lábai.

— Itt vagy te is mákvirág . . . — hörgi apja s elibe veti a kétségbeesetten kalimpáló Jenőt.

S ezzel elereszti a vergődésében már végkép kimerült gyakornokot.

Jenő csak most veszi észre princípálisát s nevetségesen keserves arcot vág. Szeretne a föld alá sülyedni szegyenletében s bambán néz az előtte álló Olgára.

A főnök ur pedig nagyokat fujva szemléli a két bűnöst.

Már éppen valami szörnyű büntetést készül kimondani a rajtakapott szerelmesekre, midőn kitarul az ajtó, s a küszöbön megjelenik egész terjedelmében a mama . . .

Csipőre rakott kezekkel s púpaszemmel fölfegyverzett szemekkel szigorú szemlét tart a helyzet fölött.

Jenőnek összeverődnek térdei, Olga pedig szivetrázóan pityereg.

De im a szigorú mama képe egyszerre földerül s nyájasan néz a remegő deliquensekre.

Anyósi méltósággal elébük lép s biztatóan pillant a gyakornok úrra.

nak, a ki milliók gondját hordva vállán, meg nem törött, a ki átélte a világ legnagyobb fájalmát.

És szenvedéseivel oly igen megérdemelte a boldogságot, melyet most csak népei szeretetében keres. És mi szeretjük is, örömeink a mi örömeink visszhangja s ha bánat szállta meg, a reá boruló fekete árnyékot a mi szeretetünk, résztvevésünk enyhítette meg.

A népek szeretete az, a mi megerősíti a legerősebb trónusokat is, és a mi biztosítja a király szeretetét népei számára.

A magyar nemzetnek ünnepe volt tegnap.

A templomokban felhangzottak a hálaadó imák, palotában és kunyhóban egyaránt imádkoztak a legalkotmányosabb fejedelemtől, kinek jogára alatt a magyar nemzet nagygyá és hatalmassá fejlődött.

A nagyváradi ünnepségekről következőket írhatjuk:

A király születésnapját hazafias kegyelettel ülte meg városunk. Nagy tömegekben kereste fel a lakosság, különösen a hivatalnokkar a templomokat.

A székesegyházba már korán tódult a közönség.

Pont 9 órakor érkezett meg a bibornok kíséretében caerimoniariusával F e t s e r Antallal.

A »Te Deum« után kezdetét vette a nagy mise, mely alatt a bibornoknak a kanonokok és a központi papok segédkeztek.

Mise alatt a katonaság többször adott diszlövést. A katonai zenekar pedig a templomi zenekart erősítette.

Mise után a Schlauch-park előtt volt a disz-szemle, melyet P o k o r n y Herman altábornagy tartott.

A Czion-templomban is megjelentek a polgári és katonai notabilitások és dr. K e e s k e m é t i Lipót főrabbi alkalmi szónoklatának meghallgatása után M e z e y énekelt el a királydalt.

Az Istenisztelet végeztével a himnuszt adta elő a korus, mi közben a templomba összesereglett nagy néptömeg lassankint kivonult.

Diszebéd a bibornoknál.

Dr. S c h l a u c h Lőrincz bitorospüspök az ünnep alkalmából diszebédet adott, melyen a legkedélyesebb hangulatban a következő előkelőségek vettek részt:

Dr. Beöthy László, Pokorny Hermann, Dr. Nogáll János, Winkler József, Fux Mór, Sal Ferencz, Bozóky Alajos, Darvassy Endre, Szunyogh Péter, Jelenffy Kornél, Goldis János, Winterhalter Antal, Remiz Alfréd, Konja Sándor, Des Echerolles Kruspér Károly, Meyer Guidó, Suvich Jenő, Virányi Géza, Sipos Orbán, Laurán Ágoston, Radnai Farkas, Andrassy János, Palotay László, Bunyitay Vince, Kucsovsky Lajos, Erdélyi Endre, Medvigy Mihály, Gedeon László, Czvekk Kálmán, Olasz Gyula, K. Nagy Sándor, Gyöngyösi Lajos, ifj. Bulyovszky József, Kenéz Sándor, Velyáczky Gyula, Harmathy Károly, Schöpflin Ágoston, Hartmann József, Drahotuszky Rezső, Krikkay József, Markovics Antal, Hlatky Endre, Oszterlamm Ármán, Gyurkovics Kornél, Szahlander Károly, Szabó József, Földessy Károly, Dr. Grósz Albert, Dr. Persz Adolf, Cziffra Gerő, Ferdényi Kálmán, Faliczky Viktor, Kiss Elek, Dr. Fráter Imre, Rácz Mihály, Rimler Károly, Dus László, Grám Károly, Janky József, Gerő Ármán, Blumvieser Gyula, Dr. Schweiger Ede, Géczy Lajos, Denes János, Kotunovics Sándor, Nemeskey Andor, Gabrielly Lajos, Kleedorfer Lambert, Dr. Wimmer Julian, Dr. Korda

Kálmán, Kovács Béla, Hanzely István, Jancsó Dezső, Tölczel Lajos, Winkler Lajos, Rees Emil, Hoffmann Henrik, Helm Tivadar, Enhuber Frigyes, Blaschke Jenő, Pivecz Manó, Wagner Vilmos, Sretkow Constantín, Sbhmidt Pál, Nagy Győző, Sedlaesek István, Moltini Pompejus, Venus Adolf, Malász Gusztáv, Allerdorfer István, Strohmayer Károly, Lausch Károly, Lukács Géza, Szentkirályi Ferencz, Zerlike Emil.

Az ebéd alatt — mint rendesen — ezuttal is a házi ezred kitűnő zenekara játszott és műsora a következő volt:

Musik-programm:

1. F. Wagner: Unser Losungswort ist: »Kaiser Franz Josef I.« Marsch.
2. Tittl: Overture: »Der Königsleutenant«.
3. Zeller: »Grubenlichter« Walzer a. d. Opfte: »Der Obersteiger«.
4. C. Suppé: Chor aus: »Flotte Bursche.«
5. Strauss: Fragmente a. d. Operette: »Der Zigeunerbaron.«
6. Wagner: »Unter dem Doppel-Adler« Marsch.

Ebéd alatt poharat emelt a népszerű házi gazga, a tudományos főpap és vendégeinek feszült figyelme között a királyra üritette poharát.

A remek beszédet, melyet állva hallgattak végig a vendégek, szószerinti szövegében reprodukáljuk.

A bibornok pohárköszöntője:

Már a régiek mondották: Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur, Sok nemzet a concordia által nagy lett, még több a »discordia« által elveszett.

Az egységben van az erő. Ez oly axioma, mely mellett századok, évezredek tanuskodnak, mely sokszor diadalra vezette a kis népeket, midőn egyesült erővel küzdöttek fennállásukért, függetlenségükért, szabadságokért, de sokszor mint Carsandra felemelte szavát, midőn a pártokra szakadt nemzeteket a veszélyre figyelmeztette. És ha nemzetünk multjában annyi mozzanatai nem lettek volna az egyenlenségnek, a viszálynak, tán hatalmasabbak volnának ma.

És ha ma pezsgő államéletünkben nem azon pontokat keresnők, a melyekben eltérünk, hanem azokat ápolnók, melyekben egyesnek kellene lennünk, tán nyugodtabban nézhetnénk fejlődésünket haladásunkat s jövőnket.

Van egy dicső, egy magasztos lelkű fejedelmünk, ennek is jelmondata: »viri-bus unitis«, Felséges Urunknak ez jelmondata, de nemzetünkre alkalmazva ez életkérdés.

Talizmán, melyet féltékenyen kell őriznünk, phárzs, mely megvilágítja az ösvényt, melyen járnunk kell, de mindig egy nagy kérdőjel, melyre a nemzetnek kell megadni a feleletet. Egység, mely a szellemeket és sziveket vallás nemzetiség és politikai nézet különbség nélkül e hazának szeretetében összefoglalja; egység, mely a kölcsönös jogtiszteletben keresi a békés fejlődésnek garantiáit; hogy kövesse mindenki meggyőződését, de becsülje a másét is, birjon mindenki véleményének bátorságával, de tisztelje másnak véleményét is; de mindezeket egy fénypontra irányozni, — mely megszüntetni képes minden ellentétet — értem a királyi trónt, melyen ma szt. István és szt. László legméltóbb utódja ül; fényessé tenni a trónt, melyen ragyogjon a nemzet büszkesége; szilárdítani azt, hogy általa és vele erős legyen a nemzet körül-

venni azt szeretettel, hogy mint Felséges urunk egy trónbeszédében mondotta: »legyen boldog nemzetnek boldog királya,« mindezek egyesítésében fekszik azon erő, mely nemzetünknek fennállását, békés fejlődését, jövőjét biztosíthatja. Az egységnek ezen magasztoshordnokra, dicsőségesen uralkodó királyunkra emelem ma, születése napján poharamat; tartsa Islen őt meg soká nemzetünknek, szeretett aszszonyunknak felséges királynénknak, hogy bölcs uralkodása alatt a nemzet találja benne legjobb atyját, Felséges urunk pedig találja nemzetünkben legszilárdabb támaszát. Éljen a király . . .

A vidéken.

Eddig két tudósítást kaptunk a vidékről és míg az egyik örvendetes jelenségre mutat, addig a másik elég szomorú világot vet az ottani erkölcsökre.

Aktuális jellegénél fogva, bár nem szeretünk volna zavarni az összhangot, mégis adjuk a második tudósítást is, hátha így inkább megcségyellik magukat a bihariak.

Belényesből írja levelezőnk:

I. Ferencz Józsefnek a legalkotmányosabb magyar királynak születésnapján, szeretetének és ragaszkodásának jelét adta Belényes közönsége is.

Már kora hajnalban ott lengette a szél — a színek három legszebbikével bíró — lobogót a házakon. A köz- és magánépületek így fel-díszítve figyelmeztetnek ifjut, aggot a nagy napra, a szép ünnepre: apostoli királyunk születésének 65-ik évfordulójára.

Reggel 9 órakor a gör. kath. templomban volt hálaadó istentisztelet, 10 órakor a r. kath. templomba gyűlt a hivatalnokkar: a kir. járásbíró, adóhivatal, városi előljáróság személyzete, a csendőrség és pénzügyőrség képviselői, a postahivatal részéről Örley Gusztáv főnök; a szolgabírói hivatal.

A megjelentek közt láttuk Gyalokay Lajos törvénytudó elnököt és Végső Gellért országgy. képviselőt.

Az ev. ref. templomban is tartottak hazafias szellemű szónoklatot.

Lobogókat tűztek ki: a kir. járásbíró, Belényes város, a gör. kath. főgimnázium, a főszolgabírói hivatal, a r. kath. plébánia, a r. kath. iskola, az állami leány és izraelita iskola a belényesi (magyar) casino, Fassie Tódor, T. Thury Ignác, Illyés Adalbert és Buder Ferencz.

Kiáltunk egy szívvel-lélekkel a mai szép napon:

Éljen soká a mi szeretett királyunk!

A bihari tudósítás a következő:

Tekintetes szerkesztő ur!

A midőn jelezném azt, hogy a bihari r. kath. templomban f. hó 18-án, Ő Felsége, a király legmagasabb születése napján, mely ez idén épen vasárnapra esett, ünnepélyes hálaadó isteni tisztelet tartott, amelyen bizony kevés számú közönség vett részt, hanem, hogy még az itteni csendőrség sem jelent meg az isteni tiszteleten, sem a helybeli előljáróság, ez valóban esodálni való!

No de ezt eddig sem dtették, hogy miért, ők tudják . . .

Hanem annál serényebben ment a munka hajnaltól estig. Hordták a lakosok a szalmát, buzát stb.

Az istentiszteletre hívó harangozásba belevegyült az igavonó ökrök harangjai és ostopattogása. Így megy ez minden vasárnap, mert hát nincs, a ki ezt megszüntesse. Így megy tönkre a falusi nép vallásos buzgósága, mely máris kihalóban van. Nem is egészséges, ha csak vasárnap is nem dolgozik.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

Szent-István ünnepe.

Az első magyar király mai ünnepe, az egyetlen nemzeti ünnep alkalmából a székesegyházban délelőtt 9 órakor lesz a nagy mise, melyen a bibornok-püspök fog pontificálni.

A prédikációt Dr. Szemethy Géza, püspöki levéltárnok tartja.

Szent királyunk tiszteletére a többi kath. templomokban is lesz mise (Ujvároson és Velenczén prédikáció is) a szokott időben.

Kettős, nemzeti és vallási kötelesség szólítja a hiveket templomba, hogy első szent királyunk pártfogását kikérjék. Alig volt valaha nagyobb szükség reá.

Budára, ahhoz a dicsőséges jobbkézhez zarándokol az ország népe, legyünk ott szívben mindnyájan s imádkozzunk a haza jólétéért.

* **A megmentett család.** Vasánap hosszabb cikkben értesítettük az olvasó közönséget arról a nyomorról, melyben önhibáján kívül jutott egy özv. Farkas Zsigmondné nevű asszony három kis árvájával.

Amily szomorú hangon irtuk azt a közleményt, oly nagy a mi örömkünk ma, hogy felhívásunk nem maradt eredménytelen és a jószívű emberek megmentették az elhagyottakat az elpusztulástól.

Vasárnap Kleborfer Lambert, a kapuczinus szerzet nemesszívű zárdafőnöke, Grunwald Henrikné a Biharmegye és nagyváradai nőegylet nagylelkű alelnöknője kereste fel a szomorú hajlékot és pénzbeli segíten kívül még más uton is igyekeztek a kis árvákot és a beteg édes anyán segíteni.

Este meg egy ősz hajú Apostol jelent meg a betegnél.

Mindakét kezében tarka kendőbe kötött csomót hozott magával: piros almát, piros körtét, osztogatott belőle az apróságoknak.

Aztán vigasztalta a beteget, hogy vannak még jószívű emberek, akik nem hagyják el a nyomorba jutott szegényeket; tíz forintot adott az ő kezébe magát meg nem nevezni nem akaró ur, hogy hozza el nekik... Elhozta.

Beszélgés során aztán rájött a sor arra is, hogy a beteget onnan el kell szállítani, mert a katonaszobában csak reggelig maradhat.

A szegény asszony aznap már a faskamarába akart kivánszorogni, a hol tovább tengetheti az életét.

Ezt nem engedték a szomszédok és így várta sorsának fordulását türelemmel. Tegnap aztán volt nagy bucsuzás.

Az apróságokat sorba csókolgatta, mert neki el kellett tölük válni: ő a kórházba, a gyermekek pedig a németutcai irtalmas nénék zárdájába mentek.

Felesleges leírni a jelenetet; elképzelheti mindenki. A gyermekek sirtak, jajgattak, az anya pedig könyezett és oly erősen csókolgatta őket, mintha...

Sr. Ladiszla, az újvárosi irtalmas nénék zárdájának főnöknőjét illeti meg a legnagyobb elismerés a család megmentése körül, mert mikor a kis apróságokat bemutatták neki, rögtön kijelentette, hogy a zárdában ellátja őket lelki és testi ápolással, szállásról meg majd gondoskodik.

Ugy is történt, a három kis testvérke a koldusápoló intézet házmesterénél lett beszállásolva és most már nincs semmi bajuk, megvan minden, csak a jó anya hiányzik.

Eddig mintegy huszonöt forint gyűlt össze a részükre.

A biharpüspöki róm. kath. templom alapkövetétele.

Ma folyt le nagy ünnepélyességgel azon monumentális román stílusú templom alapkövetételenek szertartása, melyet Schlauch Lőrincz bibornok-püspök áldozatkészsége sz. Lőrincz vértanú, védő szentjének tiszteletére B.-Püspökiben emelt.

Nyolcz órakor vonult be a községbe Nogáll János felszentelt püspök kíséretével harangzugás között. — Már ekkor a község kath., sőt másvallású hivei is összegyűlve voltak az építendő templom helyén. — Teljes segédlettel vonult ki azután a püspök az eddigi kisszerű templomból és megkezdődött a szertartás.

A gránit alapkömelyedésébe elhelyezett okmány az uralkodó, a templomot építendő bibornok-püspök, a szertartást végző Nogáll János felszentelt püspök, az építést vezető és a tervet készítő Peiser Károly uradalmi mérnök nevein kívül a szertartáson jelenlevők neveit is tartalmazza, nemkülönb az alapítás tényét lapidaris latin nyelven. — Egy külön okmányon pedig a plébánia hivei névszerint felsorolva vannak. — A szertartás végzetével a régi templomban Dr. Beleznay Károly plébános szent misét mondott segédlettel.

Jelen voltak az ünnepélyen a hiveken kívül: a kisszántói és a micskei uradalom tisztikara, Fejér Nándor, bihari esperes. plébános, Fetser Antal szentszéki jegyző, Szuchanek Antal plébános, Révész Lajos aligazgató, Makucz Ernő zárdalelkész, Halász Gyula tanulm. felügyelő, Kampek József acturius és több növendékpap. — Nogáll püspök a hivek lelkesült éneke és harangzugás között távozott a községből. — A templom, mint értesülünk, a bibornok-püspök nem sokára bekövetkező aranymiséjére lesz kész és ekkor fog felszenteltetni.

A szertartást barátságos villásreggeli követte a vendégszerető plébános házában. — A hivek pedig a szép nap mindig megmaradó kedves emlékeivel szívökben távoztak az ünnepély színlelyéről.

* **Három emberét egy csirke miatt.** Megdöbbenő szerencsétlenség történt Aranyágon. Petrovics György odaváló gazda udvarán egy kis csirke a nyitva feledett mély kutba esett, a mit meglátván a gazda, leküldte béresét a kutba, a ki azonban nem mert vállalkozni a nyaktörő utra. Erre Stojanov Vikentic ajánkozott, hogy lemegy a csirkéért. Rá is ült a vödörre, de alig ért a kut fél mélységéig, mikor hirtelen fejfel a vízbe bukott. A rémült segélykiáltásokra a gazda maga ereszkedett le a kutba, de alig ért ötméternyi mélységet, mikor Stojanovics után zuhant. A munkások tehetetlenül álltak a kutnál és nem tudták, hogyan menthetnék meg a szerencsétleneket. Végre Tógyer Mojszenévű béres vállalkozott arra, hogy felhozza a vízbeesett embereket. Le is bocsátották a vödörben, de mikor felhúzták, üres volt. A közelben állók ekkor rémülten rohantak a jegyzőhöz, a ki egy égő lámpát bocsátott le a kutba, de a mely azonban hirtelen kialudt. Végül horgokat eresztettek le, melyekkel hosszas fáradság után sikerült a három embert kihuzni a mélységből holtan. A vizsgálat folyamán kiderült, hogy a kut mérges gázokkal volt tele és ezek ölték meg a kutba lebocsátkozó embereket.

* **Egy malom igazgató hirtelen halála.** Harmat, a nagyváradai László malom aligazgatója vasárnap hajnalban hirtelen elhalt. Egy ér pattant meg a tüdejében, a melytől vérhányások fogták el, és hiába érkezett a gyors orvosi segély, a derék hivatalnok meghalt. Dr. Berkovits és dr. Bodor Károly mindent elkö-

vettek, hogy megmentésék életét, de az orvosi tudomány tehetetlenül állott meg az Isten akaratát előtt. Rémes jelenet volt az, midőn a kétségbeesett asszony, az özvegyen maradt édes anya jajgatva larmázta fel gyermekeit: Keljtek fel édes gyermekeim, meghalt az édes apátok! És a kis árvák borzasztó valóra ébredtek... Harmat ugyszólván nyomorban hagyta családját és ezért a jószívű emberek gyűjtést rendeztek a szerencsétlen család felségelésére. Mint halljuk, tegnap már 500 forint volt együtt. A temetés ma délután megy végbe lakásáról a római kath. vallás szerint.

* **Repülő bankók.** Makón a szent-István-napi vásár alkalmából — mint levelezőnk írja — Borka Jánosné eladta tehénét 75 frtért. A pénzt régi magyar szokás szerint a főkötkendő sarkába kötötte. Kevés idő múlva két színes luftbalont vásárolt az otthonlevő apróság számára. Bekötötte azt is a főkötkendőbe. A nagy tolongásban kendőjét kiütötték kezéből és a szegény asszony a városnép kacaja közepett keserű könyekkel nézett tehenének az ég kéklő azurjaiba szökött ára után.

* **A felesége mással létezik.** Szabó József nagyváradai cipész tegnap délután véres orral és meglehetősen pityus állapotban kopogtatta meg a panaszos szoba ajtaját. A lehet szóra benyitott és hóna alá kapta a lágy kerek kalapot.

— Mi a baj? kérde tőle a rendőrbiztos.

— Érdekes panaszom van tekintetes uram! Tetszik engem ismerni, hogy a pálinkát nem szeretem, csak a bort. Mi türems — tagadás — most is gőzös vagyok egy kicsit...

— Csak a dologra; biztatja a rendőrbiztos.

— Hát instálom alásan, csak menjünk sorba, mint a falusi bíróság. Ez az asszony, ez a bestial engem megint elpoeszkondított...

— Mit ért ezalatt?

— Mit? Hát ennyit se tetszik tudni? Hm! hát hogy két nap óta egy falat ételt sem főzött és kérem szeretettel, ráadásul még otthon sem hált.

Elmentem keresni és megtaláltam egy örmesterrel a temető mellett.

Szerelmes szívéllyességgel hívtam haza a Csillagvárosra az én lebukott csillagomat, de erre ugy képen teremtett az a három csillagos örmester, *akivel a feleségem létezik*, hogy az eget is nagybőgnek néztem.

Véresen futottam meg a csatatérről, mert hát tekintetes uram én is katoná voltam, és tudom a regulát, hogy a *katonától nem szabad a kardot elvenni: ez volt annak az örmesternek a szerencséje.*

— Mi a kívánsága ezek után?

A cipész belenez a kopott kalap üregébe, bámul egy darabig, aztán megszólal:

— Akadályozza meg a tekintetes biztos ur, hogy a feleségem avval az örmesterrel *ne létezzék*, meglássa, akkor még bort sem fogok inni.

* **A nagyváradai anyakönyvi kerület anyakönyvvezetője.** A belügyminiszter tegnap érkezett leiratával értesítette a város közönségét, hogy a nagyváradai anyakönyvi kerületbe állami anyakönyvvezetőnek évi 500 frt tiszteletdíjjal Komlóssy József aljegyzőt, anyakönyvvezető helyettesnek pedig 250 frt tiszteletdíjjal Nagy Lajos tb. aljegyzőt és fogalmazót nevezte ki. Minthogy Nagy Lajos a vármegegyéhez, ment át, helyette más városi tisztviselőt fog kineveztetni. Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester a személyváltozásról már értesítette is a belügyminisztert s más anyakönyvvezető helyettes javaslatba hozatala iránt feliratot intézett. A kinevezés szerint a kinevezett anyakönyvvezető a házassági anyakönyvvezetésével és a házasságkötésekkel is meglelt bizva. Anyakönyvvezető helyettesül, hir szerint Kelepecz Dezső irodaigazgató s tb. fogalmazó lesz felterjesztve.

* **Elgázolt gyermek.** Vasárnap délben a püspöki rezidenczia előtt a 14. számuegyfogatú kercocsi összeütközött egy másikkal és összetörte annak sárhányóját. A kocsis a kártétel után el akart menekülni és e közben meg na-

gyobb bajba keverte magát. Ugyanis a muzeum épület előtt lovával elütötte Berger Emánuel nevű hat éves fiút, aki a komfortáblai alá kerülve, kezén, lábán súlyos sérüléseket szenvedett. A vigyázatlan kocsis ellen megindították a büntügyi vizsgálatot és a nyomozás során kiderült, hogy az illetőt Diénes Lászlónak hívják. Amennyiben súlyos testi sértésről van szó, az ügyet a rendőrség átteszi a kir. ügyészhez.

* Lapunk legközelebbi száma a közbejött ünnep miatt csütörtökön fog megjelenni.

* Lövessel megriasztott hetivásár. Hétfőn reggel a nagyváradai Zsiga-fundáció udvaráról hatalmas lővés rázkódtatta meg a levegőt. A heti piacon összesereglett közönség sorában rögtön megoldották a lővés okát: valaki agyonlőtte magát. És a hír hallatára futottak mindannyian az öngyilkosság színhelyére. Azonban vér nem volt sehol, csak Klein Ármán, a Zsiga-fundáció pinczéjének bérlője állott az udvaron halálsápadtan a rendőrrel vitatkozva. A lővés onnan eredt, hogy Klein egy katonatöltényt sütött el egy drótszeggel, mert rendkívül kíváncsi volt, hogy mi lehet abban a rézhüvelyben. Ezért a kíváncsiságért kihallgatásra felkísérték a rendőrbiztos elé, ahol azt vallotta, hogy a töltényeket egy fiutól kapta, aki a katonák után szokta gyakorlat alkalmával a vizet hordani. A vitézurak is jobban vigyázhatnának a töltésekre.

* Kinevezés. Ő Felsége a király Jelenffy Kornél és Markus Lajos végzett Ludovica académiái növendékeket a 4. honvédgyalogezredhez tiszthelyettesekké nevezte ki.

* A versenyző nászmenet. Szomorú eset zavarta meg Kató pozsonymegyei községben egy új pár lakodalmát. Mikor a násznép felült a kocsikra, a férfiak már javarészt be voltak csipve. Az uton a férfiak versenyt rendeztek a kocsikkal. Csakhamar hatalmas porfelleg támadt, amelyben a kocsin ülők már alig láttak. Az egyik kocsin ült Neszkár Pál szakolczai gazda, ki mivel maga se látott a portól semmit, nekiment a násznép egy másik kocsijának. Mind a két kocsi felborult és a rajta ülők az árokba zuhantak. Neszkár oly szerencsétlenül esett le, hogy mire Szakolczára bevittek, már nem volt életben. A násznép többi tagjának az ijedségen kívül más baja nem történt.

* Hymen. Nagy József nagyváradai kir. táblai tanácsjegyző eljegyezte a püspök-ladányi uradalmi felügyelő leányát: Venczellé Gizellát. — Sterba Mihály vármegyei irnok szombaton este jegyezte el özv. Herczeg Ferenczné úrnót. — Koch Károly törekvő iparos tegnap előtt tartotta eljegyzését Nagy Kálmán helybeli iparos kedves és szép leányával: Ilonkával. Ugyanez alkalommal jegyezte el Kovács Károly kereskedő Koch János helybeli iparos kedves és szép leányát: Irmát. — Keszler Ármán e hó 25-én délután 4 órakor esküszik örök hűséget Bródy Vilmos helybeli lakos kedves leányának Ilonának.

* A Szent-László (püspök) fürdőben még mindig nagy közönség rándul ki ünnep és vásárnapokon. Daczára annak, hogy a concurrenzia a reklamok terén a megengedett határokon túl is csapong, valótlán híreket terjeszt, a gyógyulni akaró közönség is szép számmal keresi fel a fürdőt. — Találkozunk itt fővárosi és az ország különböző vidékéről való egyénekkal, kik 3—6 hetet töltenek és megelégedetten távoznak el, mert valóban mintaberendezéssel és kifogástalan ellátással találkozik a gyógyuló közönség.

* A cséplőgép halottja. Czégé Sándor cséplőgépvető — mint szalontai levelezőnk írja — a gépszállítás alkalmával a kerekek alá bukott, a honnan roppantul eltorzult állapotban, összetörve került elő. A szerencsétlen ember nagy kínok között néhány óra mulva meghalt.

* Szaporodtunk. Az elmúlt héten 17 fi és 14 leány, összesen 31 gyermek született, közöttük 4 fi és 3 leány törvénytelen. A születési arányszám 36‰. — Elhalt 32 egyén, közülök 9 idegen; a halálozási arányszám 38‰, tisztán a helybelieknél 27‰. A heveny fertőző betegségek közül a vörheny okozott 2 esetben halált. Más betegségek közül a bélhurut és béllobb pusztított legnagyobb mérvben s 10 éven alóli gyermek 11 halt el benne. Öt éven alul elhalt 19, közöttük 7 törvénytelen. Leszámítva az elhalt idegeneket szaporaság mutatkozik 8.

* Feloldott zárlat. Említettük volt annak idején, hogy egy ló az újvárosi legelőn lépfenében elhullott és e miatt a rendőrkopitányi hivatal a legelőre zárlatot rendelt el. Mint értesülünk, a polgármester a zárlatot szerdától kezdve megszüntetni rendelte; vagyis ettől fogva újra szabadabb lesz a közlegelő.

* Lég- és műtűjíték a Félix-fürdőben. Bucsak János ma tartja meg a Félix-fürdőben a helybeli katona és a kintlevő cigányzenekarok közreműködése mellett nagyszabású tűzijátékát. Jegyek előre válthatók Jankó Antal üzletében.

* Zárlat alá helyezett beteg lovak. Alexander Lajos városi állatorvos tegnap a tegnapi hetivásár alkalmával, mielőtt a zárt területre hajtottak volna, két lovat takonykórosnak talált. A tulajdonosok szegény cigányok, akik keservesen megkönnyezték a hatóság szigorú, de üdvös intézkedését.

* Csak 9 óráig szabad árulni. A mai ünnep miatt a heti vásár daczára csak 9 óráig szabad árulni, mert munkaszünet van. Aki ezen időn túl is vásárt csinál, kihágást követ el. Jó lesz erre figyelemmel lenni az eladóknak és a vevőknek is.

* Szabó Laci furfangja. Van a nagyváradai színtársulatnak egy örökké jókedvű titkárja, ugyan ki nem ismeri ki nappal a »Király«-ban este pedig a színház udvarnál osztogatja szellemes humorát.

A »Zsidónő« előadása alkalmából történt meg a következő eset, mely Szabó Laci élelmességéről tett tanúságot.

Egy huszár miután az előadást megérteni az énekből nem volt, képes lement, a karzatról és 5 krért kérte a »Zsidónő« szöveg könyvét.

— Őt krajezárért nem adhatok. Negyven krajezár az ára!

— Akkor nem veszek kérem! felelt a huszár.

Szabónak ekkor az a gondolata támadt, hogy most a huszárral egy szellemes viczet fog rögtönözni.

— Itt van na egy szöveg könyv odaadom 5 krajezárért!

A huszár nagyot nézet a titkár jószívűségén s megelégedve távozott vissza a karzatra hol elkezdte olvasni az előadás folyama alatt a szövegkönyvet.

Másnap mikor a könyvet ismét elővette csak akkor vette észre, hogy milyen ügyesen bevan csapva s kegyetlenül bosszankodott, hogy a »Zsidónő« opera előadása alatt ő a következő című könyvet olvasta:

„KIS ALAMUSZI.”

Operette 3 felvonásban.

Írta:

BOKOR JÓZSEF.

Ára 5 kr.

Ez az első eset a midőn Szabó Laci egy huszárt is betudott csapni — humorával.

* APRÓ HIREK A hercegprimás Budapesten. Vaszary Kolos biboros hercegprimás titkárjával, dr. Kohl Medárdal, Budapestre visszaérkezett. A hercegprimás vasárnap délelőtt pontifikált a Mátyástemplomban a király születésnapja alkalmából tartott hálaadó istentiszteleten. — **Elgázolta a vonat.** Kassáról írják, hogy Schiller Leo 43 éves ismert kassai borkereskedő a kassai gőztramway vasut sintestén a robogó vonat elé vetette magát, mely darabokra tépte. Schillert

üzlet bukása hajtotta a halálba. — **Egy szerzetes főnök jubileuma.** Pozsonyban péntéken ülte meg a ferenczrendiek főnöke, Bartos Arnold, mint az ottani menház papi adminisztrátora, husz éves jubileumát. A nagy tiszteletben álló pap működésének köszönhető, hogy a rend Kun László által gót stílusban épített tornyát, mely valóságos műremek, jövő évben kezdik renoválni. — **Bevonulás előtt.** Két tartalékos honvéd Nagyváradon azt hitte, hogy pár órával a katonamundurba bujás előtt még lopni is szabad, mert nekik már nem parancsol a bíró... Dobos János meg Bálint János ezért a felfogásért kőterbe került és rendőri fedezet alatt vonultak be a gyakorlatra. — **Lopások.** Murányi Anna és Schreyer Zsigmondné nagyváradai lakosok kárára ismeretlen tettesek betöréses lopást követtek el. A hiányzó ruhaneműeket nyomozza a rendőrség. — **Hotya József** nagyváradai hentes meg még érdekesebb látogatásban részesült. Szigeti Lujza és Imre Juli vizitje után eltűnt két arany gyűrűje. — **Véres verekedés a nagyváradai nagypiacozon.** Csóra Mihály esavargó tegnap a nagy vásártéren egy lapáttal véresre verte Togyinka Mitrut és más állapotban levő nejét. A vérengző esavargót letartóztatták.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-48, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix-fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix-fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

Saison a Sz.-László (Püspök) gyógyfürdőben.

Julius és augusztus hónapokban volt a fürdői évad élénkségének tető pontja; — a kies hely régi jó hírneve, modern berendezésű fürdője, természetes szépsége — nagyszámmal vonzotta ide a gyógyulást és üdülést szeretőket. — Vidám hangulat uralta az idenyt, a napon-tai délutánokat kellemessé tették Mező Mariska, Szent-Iványi Anna, Sanka Vilma kisasszonyok, Tülkössy és Tereczky fürdővendég urak, — zongora, hegedű, gordonka-triói. Az örök szépségű »Haydn és Dancs« symphoniáknak naponta sok hallgatója volt. — kik a szereplőket bő tapsviharral halmozták el. — Gyakori táncestélyek, tombolák, társas kirándulások, teték változatossá a fürdői életet.

Az állandó vendégek száma május 1-étől augusztus 26-ig 788.

Napi vendégek száma 4823.

Junius 25-től augusztus 18-ig az állandó vendégek névsora az alábbi:

Mezey Albert kereskedő Diószeg, Jójfeld Mózes kereskedő Felső-Derna, Waldmann Lajosné kávé Nagyvárad, Weverán József ügyvéd Sz.-Somlyó, ifj. Bitera Béla újságíró Budapest, Vajda Mihály gazdálkodó Emszék-lak, Fekdn Gábor lelkész, Emszék-lak, Weisz Ignáczé bérlő Apáca, Csapó Sándor birtokos Besenyő, Csanak Jenő birtokos Mezőtold, Gubieza István lelkész Kovács-telek, Hillinger Lipót szállodás Nagyvárad, Kovács Fáni színművész Debrecen, Jakabfy Lipót földbirtokos Eled, Csuta Györgyné gazdatiszné K.-Szt.-Miklós, Lamberger Julia magánzóné Békés, Salamon Kelemené kereskedő Nagyvárad, Kövér László főszolgabíró Békés-Gyula, Hoffmann József kereskedő Eled, Weisz Beniné gazdálkodóné H.-Nádudvar, Özv. Kuhn Hermanné magánzónó Sarkad, Gulássi Lajos gazdálkodó Csokaj, Pollák Henrik pénztárnok Nagyvárad, Ujváry Ödön ügyvéd B.-Diószeg, Fekete József jegyző Szent-János, Brakk Jakab felügyelő Budapest, Issip Ferenc főszolgabíró O-Radna, Wittmann Mihályné magánzó Elek, Felmann Mórné főfelügyelő Nagyvárad, Eble Lajosné Kolozsvár, Mandl Albert kereskedő Nagyvárad, Steinberg Mór bérlő Szakadát, Klein Jakabné kereskedő Nagyvárad, Perld Ignác fegyháztiszt Szamosújvár, Lederes Simon magánzó Nagyvárad, özv. Goldstein Mártonné magánzó Nagyvárad, Krausz Káimáné birtokosné Fegyvernek, Goldstein Jakab kereskedő Nagyvárad, Róz Simon kereskedő Nagyvárad, Kohn Ignáczné kereskedő Nagyvárad, ifj. Popper Józsefné kereskedő Nagyvárad, Weisz Benjamin kereskedő Nádudvar, Szőke József jegyző Bihar

Szabó Ferencz birtokos Szilágy-Somlyó, özv. Treiner Izsákné magánzó Nagyvárád, özv. Tóth Mihályné m. g. Debreczen, Kómley Gyula színművész Budapest, Babics Pál jegyző Batonya, Sanka Lajos birtokos Csermő, Koppel Farkas kereskedő Kis-Jenő, Jonátusz Pósa tanár Temesvár, Sternberg Lázárné birtokos Fugyi-Vásárhely, Tarr György építész Nagyvárád, Br. Lisz Nándor orvos Tetélen, özv. Dr. Harmat Mártonné orvosné Aranyos-Torda, Czifra Gerő magánzó Nagyvárád, Grósz Lipótné birtokos Szilágy-Cseh, Marosán Bogdán kereskedő Kolozsvár, Munk Adolfné kereskedő Nagyvárád, Leitner Lázárné kereskedő Nagyvárád, Stern Mózsesné kereskedő Nagyvárád, Klein Sámuelné kávé Budapest, Bakk János tanító Nagyszalonta, Orosz Péter komornyik Nagyvárád, Schwarz Antalné kereskedő Nagyvárád, Hermann Izraelné kereskedő B.-Ujfalu, Makáry István apát-plébános Czegléd, Leipnik Ignáczné kereskedő Nagyvárád, Badar Lajos, kereskedő Nagyszalonta, özv. Fröhlich Pálné iparos Nagyvárád, Weisz József kereskedő Nagyvárád, Kovallik János tanár Nagyvárád, Fekete Ferenczné háztulajdonos Nagyvárád, özv. Farkas Báborné magánzó Körös-Ladány, Braun Fülöp kereskedő Kis-Jenő, Berger Jakab fakereskedő Budapest, Ragány János főszámvevő Nagyvárád, Hajdu Ferencz aljárásbíró Bánfi-Hunyad, Sternthál Farkas birtokos Nagyszalonta, Braun Armin kereskedő Budapest, Schwarz Albrt kereskedő Szatmár, Grósz Salamonné kereskedő Nagyvárád, Száz Augustt ügyvéd Nagyvárád, Rozenberg Ignácz kereskedő Fekete-Bátor, Csobány Antalné magánzó Nagyvárád, Nagy Imréné építész Szalonta, Schwarz Árpád kereskedő Nagyvárád, Klein Dávid iparos Nagyvárád, Ágay Ignáczné kereskedő Nagyvárád, Br. Jász Ferencz orvos Nagykároly, Léway Zsigmondné kereskedő Nagyvárád, Geiszt Mórné bérő Apahida, Szekeres József iparos Nagyvárád, Gampé Jánosné mozdonyvezető Kolozsvár, Weisz Károly iparos Nagyvárád, Tóth István birtokos Budapest, Tözsér József vendéglős Eled, Dániel László megyei főpénztárnok Arad, Braun Fülöp fakereskedő Kis-Jenő, Gyémánt Mihály birtokos Nagy-Andocs, Zakár István magánzó Sarkad, Weisz Adolf kereskedő Margita, T. Strakosch színművész Párizs, Strakosch Féba művésznő Párizs, Dr. Moskovits Jenő ügyvéd Debreczen, Spitz Adolf erdész Búcsa, Pollák Jánosné birtokos Nagy-Szántó, Geiszhert Constantin magánzó Nagyvárád, Dr. Heimann Józsefné orvosné Nagyvárád, Jakab Rezső jegyző Er-Mihályfalva, özv. Szakó Mártonné birtokosné Földes, Fülöp Emma magánzó Elek, Róz Ignácz kereskedő Nagyvárád, Lukács Ferencz birtokos Nagyvárád, özv. Senkay Gyuláné magánzó Békés, Perjesy Györgyné iparos Nagyvárád, Gyémánt Mihály birtokos Nagy-Andocs, Mandl Sári kereskedő Nagyszalonta, Fülöp Lajos iparos Bihar, Jelinek Berta magánzó Belényes, Sanka Viktor birtokos Csermő, Tóth Mártonné kereskedő Bánfi-Hunyad, Steiner Józsefné kereskedő H.-M.-Vásárhely, Klein József kereskedő Nagyvárád, Kohn Hermin kereskedő Bács, Baranovics Ferencz birtokos Nagyszalonta, Tolna János erdész Bél, Herz József kereskedő Margita, Fekete Lászlóné vendéglős Nagyvárád, Kandru Sebestyén körjegyző Dombrova, Molnár Amália tanítónő Szilágy-Cseh, Zipfingér Julia magánzó Szilágy-Cseh, Friedmann Dávid kereskedő Beél-Fenyér, Politzer Simon bérő Belényes, Kling Ferencz állomásfőnök Tömös, Jakabovics Róza ügyvéd Szeghalom, Hoffmann Náthánné magánzó Nagyvárád, Dr. Rudas Gerő operateur Kolozsvár, Karakay Imre magánzó Bajfalu, Németh Lajosné magánzó H.-M.-Vásárhely, Nagy-Kardos Tamásné magánzó H.-M.-Vásárhely, Serafin igralmas nővér Budapest, Eugénia igralmas nővér Nagyvárád, Hyatzinta igralmasnővér Nagyvárád, Körösy Mária magánzó Nagyvárád, Körösy Karolina magánzó Nagyvárád, Lisztes János iparos Nagyvárád, Szegy Imre kereskedő H.-M.-Vásárhely, Gyurkovics Ágostonné magánzó Nagyvárád, Pál József birtokos H.-M.-Vásárhely, Kricska Mór ügyvéd Szeghalom, Varó József magánzó Kolozsvár, özv. Hamernyik Sándorné magánzó Bébés, Kemény I. Lajosné nyomdász neje Nagyvárád, Karasz Sámuelné birtokosné H.-M.-Vásárhely.

Hivatalos közlemények.

Értesítés.

A nvárad kir. pénzügyigazgatóság által az adó miatti panaszoló elintézésére havonként tartandó szóbeli tárgyalás folyó hóban 22-én azaz csütörtök délelőtt 9 órakor fog a városház tanácsstermében megtartatni.

Felhivatnak tehát mindazok a kiknek az adó téves kivetése, kétszeres megadóztatás, iparmegszüntetése vagy bármilyen indokból adó ügyben panaszuk van, miszerint f. hó 22-én délelőtt 9 órakor a kir. pénzügyigazgatóság kiküldöttje előtt jelentkezzenek s szóbelileg előterjesztett kérelmek lehetőleg azonnal elintéztetni fog.

Kelt Nagyvárádon, 1895. augusztus 13.

Bordé,
adóügyi tanácsos.

Felhívás.

14144, 14317—1895.

Nvárad thjf. városban a bor- és sör italadó, hus- és cukor fogyasztási adó, valamint a szesz italmérési adónak 1896. esetleg 1897. 1898. évekre való biztosítására tartandó egyezkedési tárgyalás határidejűl 1895. évi augusztus hó 24-ik napjának délelőtti 10 órája a városház tanácsstermébe üzetett ki.

Felhivatnak ennél fogva az adó köteles felek, hogy a tárgyalásra kitűzött határidőben és helyen a nevezett adók megváltása iránt leendő ajánlattétellel végett személyesen, vagy szabályszerűen igazolt megbízottjuk útján jelenjenek meg.

Kelt Nagyvárádon, 1895. évi augusztus 19-én.
A városi tanács.

A közönség köréből.

Nyilvános köszönet.

Alulírott kedves kötelességemnek tartom, úgy a magam, mint hitközségem nevében ez uton is legmélyebb és hálás köszönetemet nyilvánítani azon nagylelkű és hathatós támogatásért, melylyel köztisztelőben álló s nemes érzelmű derék földbirtokosunk Nagys. id. O' Egán Lajos ur és nagyabecsült kedves családja, újjonnan épült, de szegény templomunkat részcsitette, midőn 150 forint értéket meghaladó templomi felszereléssel lehetővé tette, hogy az a vidék egyik legszebb s legjobb izléssel be rendezett templomok egyike.

Fizesse a jó Isten kegyelmének megmérhetetlen tárházából ezerszer vissza s adja vissza sokszorosan azt az örömet és boldogságot, melyet nekem s szegény sorsu hűveimnek okozott az Isten dicsőségére és lelkünk épülésére játékonyan ható eme nagylelkű adományával.

Drág-Cséke, 1895. augusztus 18.

Papp János,
drág-csékei gör. kath. lelkész.

TANÜGY.

Értesítés.

A nagyváradi sz. Orsolyazárda összes tanítézeiben beiratások az 1895—6. tanévre f. év szeptember hó 2-án veszik kezdetüket; mit azon megjegyzéssel ad a n. é. közönség tudtára nevezett zárda előljárósága, hogy akik az intézetben fenálló róm. kath. nőtanítóképezdének jelen iskolai év folyamán kezdődő I. osztályába beiratkozni óhajtanak, azok keresztlevél, a polgári iskola 4-ik, vagy a felső leányiskola 2-ik osztályáról szóló és az előadott tantárgyakban jó előmenetelről, tanúskodó iskolai bizonyítvány, továbbá orvosi himlőoltási bizonyítvány kíséretében a jövő szeptember hó 1. 2. 3. napjain jelentkezzenek Nsgos és Ftdő Palotay László apátkanonok és nőtanítóképezdei igazgató úrnál (Papevelőház, Káptalansor végén), Hivatalos órák d. e. 8—11-ig és d. u. 2—5 óráig.

A nőtanító képezdében a tandíj egész évre 12 frt, az intézet többi osztályaiban a tandíjra nézve semmi változás sincs.

Az iskolai év szeptember 8-án reggel fél 8 órakor tartandó ünnepélyes »Veni Sancte«-val veszi kezdetét; szeptember 19-én már rendes előadások tartatnak.

E G Y L E T.

Tüzoltó-egylet Kis-Marján. A kismarjaiak voltak azok, kik a pusztító tűz áldozatainak rendszeren minden évben ki voltak téve. Ez indította őket arra az elhatározásra, hogy tűzoltó-egyletet alakítsanak. Az alakulás megtörtént s az alapszabályokat jóváhagyás végett felterjesztették a belügyminiszterhez, ki azt tegnap jóvá is hagyta, csupán csak egy észrevétele volt, hogy a b. §. c) pontja törvényes jogalap hiányában hagyassék ki. Az új tűzoltó-egylet főparancsnokául Osváth Károlyt választotta meg.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

K e d d e n: d. u.: Madarász.
este: Az ember tragédiája.
S z e r d á n: A bőregér.
és hangverseny. Ezzel: A szelleműs hölgy.

C s ü t ö r t ö k: Deborah. Csatár Győző jutalomjátéka.

P é n t e k: A Pont Biquet család.

S z o m b a t: Tata-Toto. Operette itt először.

V a s á r n a p d. u. A notredámei toronyőr. Este Taa-Toto.

Napraforgó

— Népszínmű 3 felvonásban. —

(Először adatott a nvárad szinkörben 1895. évi augusztus 18-án.)

Népszínmű irodalmunk stagnálását jelenti a »Napraforgó«-nak nevezett népszínmű is. Drótonragatott parasztemberek fenyegetőznek, intrikálnak egymás ellen a szokásos sauceban; van benne beestelen asszony, verselő erdészleány, szerelmes bojtár, meg az ő párja. Belőpott a »Szerző« innen-onnan egy csomó szép dalt, feleresztette jóízű mondásokkal, s hopp! kész a népszínmű, mely hatást csak Réthy dalaival, Rónaszéki Józsi, Balassa megdöbbentő alakításával tudott elérni, s mely illetémmódon még fenntartja magát a repertoáron sokáig.

R. Réthy Laurán meglátszott a telt színház hatása. Jókedve brilláns volt, játéka eleven, meleg, közvetlen, nótázása magyaros, széles terjedelmű hangja csengett-bongott, minden számát háromszor is megújprázták.

R ó n a s z é k i eszmadiája törölmetszett alakítás volt. Be jó lenne, ha inkább játszanék a művezetés gondjai helyett, mely csak töviseket terem számára.

B a l a s s a elzüllött alakja megdöbbentő volt. A Coupeau rémes árnya merült fel szemünk előtt, realiztikus felfogással, művészi módon megjászva. A pálinkabüz csapta meg néző orrát, midőn megjelent a színpadon s elfelejtettük, hogy oly közepes darabot látunk. Remek alakítás, remek kivitel, ez a szignatúrája a Balassa vasárnapi szereplésének.

T o m p a Kálmán surbankó legénye, N o v á k Irén Trézsiye, G á l Gyula jóízű bírőja megmentették a darabot a bukástól, meg a B a r n a Izsó buzgalma is. m.—i.

Az ember tragédiája.

Ma megbánhatja a közönség, hogy Madách sokszor feldicsért, de eléggé sohasem látott művét mily pompásan adta elő a színtársulat tagnap este. Gál Gyula karakterisztikus, Tompa Kálmán pathetikus, Tóvölgyi szépen változó, Balassa remek felfogású alakítással a rendező pedig hibátlan rendezésével értek el méltó sikert.

A bőregér.

D. Handel Berta urnő rekedtsége miatt szerdán nem énekelhet, — e körülménynél fogva a műsor megváltozott és a »Parasztbecsület« helyett Strausz gyönyörtű operetteje »A bőregér« kerül színre. A főbb szerepeket R. Réthy Laura, Sugár Aranka, Szathmáry Róza, Hunyady, Mezey, Csatár, Balassa és Rónaszéki fogják játszani.

Csatár Győző jutalomjátéka.

A színtársulat egyik legszerényebb tagjának csütörtökön lesz a jutalomjátéka: »Deborah«-t választotta ki, hogy e darabban mutassa meg közönségünknek, hogy tevékenysége nem ismer határt; bár visszahúzódva, szerényen munkálkodott a közművelődés érdekében. Ha valaki, úgy Csatár az, ki legjobban megérdemli a telt házat, mert Csatár az kire minden tétovázás nélkül kimondhatjuk, hogy a társulat egyik leghasználhatóbb tagja. Rajta tehát n. é. közönség, ne csak kedvenceink jutalomjátékaira menjünk seregestől, hanem menjünk el annak is a jutalomjátékára, ki a tapsokat s a babérokat sohasem keresi s csupán csak egy óhaja volt: — a közönség szeretele.

REGENY-CSARNOK.

A két kastély.

Elbeszélés.
Írta: **Valnicsek Béla.**
(Folytatás.)

Az arczkép eredetije.

Eisenach városától mintegy másfél órányira gyönyörű völgyben Ceilen falu fekszik, mely kellemes fekvése, meg üde levegője miatt menedékkül szolgál a meleg, nyári hónapokban, a város tehetősebb polgárainak a nap heve ellen.

A falu szélén néhány uri lak emelkedik beljebb azonban már a falu népe tartózkodik, Az uri lak közül különösen az első vonja. magára az arramenők figyelmét, mely körül gondosan ápolt kert terül el. A kastély előtt gyönyörű kis filagória áll, bejáratához pedig széles lépcsők vezetnek. A nyárilak hátsó részén tágas terrasz van.

A terrasz három szabadon hagyott oldala fűrgé vadszőlővel van befuttatva, mely utját állja a nap toladó sugarainak úgy, hogy ezek éppen csak bekandikálhatnak.

A terrazon levő székek egyikén fiatal hölgy ül könyvvel ölében. Szőke, selymes hajfűrtjei lágyan omolnak vállaira, sötét mélytűzű szemeit most bágyadtan legelteti a fel-futó vadszőlőn keresztül a gyönyörű tájon. Arczának halványsága közel mult betegségre enged következtetni. Gondolatai messze, messze kalandoznak.

Képzletében két kastélyt lát egymás mellett: az egyikben csinos, fiatal ember lakik szüleivel, a másikban árva leány nagyatyjával. Az ifju gyakran jön hozzájuk s a leány is viszonozza a látogatást; mindketten boldogok. De boldogságuk csakhamar szomorúsággá változik. Az árvaleány nagyatyja megbukik s magával rántja az ifju atyját is. Az ifju mindamellett nem akar elválni hölgyétől, de a leány nagyatyjával együtt . . . eltűnik.

»Ernő« suttogja a halvány arcú hölgy s hosszú szempillái lecsukódnak.

Abrándos gondolataiban közeledő léptek zaja riasztja fel; a terraszra nyíló ajtó küszöbén középtermetű öreg ur jelenik meg.

»Nos, kedves Róza, hogy érzi magát?« — szólt a fiatal hölgyhöz.

»Köszönöm, Gábor bácsi, nagyon jól. Fájdalmaim már alább hagytak s jó esik az ilatos üde levegő.

De a jó néni hol késik oly soká? Megígérte, hogy majd felolvas valamit s még mindig nem jön.»

»Nőmnek épen most vendége volt« — mondá Fischer Gábor, Wurmék rokona — s azért várakoztat annyit magára. Különben itt jön.»

E szavaknál körülbelül 45—50 éves nyájas arcú nő lépett a terraszra s végig simogatva Burghoff Rózának — mert ő volt a sápadt arcú hölgy — vállaira omló fűrtjeit, így szólt:

»Ugy-e sokáig késtem, édes Rózám; talán már bele is untál a várakozásba.«

Róza tagadólag rázta kiséjét s ezeket mondá:

»Nem, Ida néni, nem unatkozom. Képzetelem szárnyain a multba szállottam s kedves emlékeimmel foglalkoztam.«

Fischer né arcza e szavakra elborult s így szólt szomorúan: »Talán már megint az anynyiszor emlegetett csunya Ernőn járt az én kis Rózám esze? Oh, miért is nem tudod őt már egyszer feledni; mily boldogok lehetnétek Sándorral ha nem állana folytonosan köztetek az a képzelt alak, a ki talán már nincs is az élők sorában.«

Róza tagadó mozdulatot tett kezeivel.

»Nem« — mondá — »nem lehet, hogy Ernő meghalt volna. Ő él, érzem, hogy él.«

»De azt csak megengeded, kedves lányom, hogy magad sem vagy biztos benne, él-e, vagy nem?«

»Sajnos, ezt meg kell engednem!

»No látod; mily esztelenség volna tehát Karf Sándort, a fiatal festő művészt, vizsautsitanod, a ki ugyancsak csinos, vallásos ifju s a ki oly gyengéden szeret téged.« (Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A győri püspöki aulából.

Győr, aug. 19. (Saját tud. távirata)
Zalka győri püspök miután tavalyi felkösöntőjét a liberális lapok annyira tévesen és bántóan kimutatták, nem adott ebédet a király születésnapja alkalmából. E helyett a püspök a szegények között ezerkétszáz forintot osztott ki.

Rabbik és az egyházpolitika.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. táv.)
A zsidó hitfelekezeti ujság értesülése szerint a rabbik okt. 14—16-án tartanak értekezletet Budapesten, melyen megállapítják a végrehajtással szemben követendő magatartást, nehogy az egyházpolitikai reform a zsidó felekezetnek kárára legyen. Ez a főczélja az értekezletnek, mellesleg pedig megalkottják az egész országra kiterjedő rabbinszövetkezetek.

A Martinovics-ünnep betiltása.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. táv.)
A Martinovics emlékünnepe rendező bizottságának azon kérését, hogy Martinovics emlékünnepet rendezhessen, a rendőrség megtagadta és az ünnepély megtartását betiltotta. A rendezőség erre mint népnepély engedélyezését kérte, de a főkapitány a belügyminiszterrel egyetértőleg ezt sem engedélyezte. A holnapi napon nagyobb tüntetés várható a rendőrség jogtalan intézkedése ellen.

A Pesti Napló és a néppárt.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. táv.)
A Pesti Napló mai száma a Nyilttérben a következő nyilatkozatot közli:

Tekintetes Szerkesztőség!

Mivel a kérdés és felelet oly viszonyban állnak egymással, mint a köszöntés és annak viszonzása, amelyről azt tartja a közmondás, hogy »köszönteni tiszteség, viszonzni kötelesség:« van szerencsém ma fölvetett szives kérdésére, hogy »jó egészségben vagyok-e?« tisztelettel válaszolni, hogy hála Istennek, oly jó egészségben és teljes épségben vagyok, hogy még meleg köszönetet is szavazhatok azon becses ingyen-reklámért, melyben a »Pesti Napló« a néppártot mai 11 hasábos cikke által részesíteni sziveskedett.

Tisztelettel

Komáromban, 1895. aug. 15.

hálás szolgálja

MOLNÁR JÁNOS.

a néppárt orsz. közp. irodájának vezetője.

A belügyminiszter és a szocialisták.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. táv.)
A belügyminiszter rendeletet intézett az összes törvény hatóságokhoz, melyben okulván azon, hogy a társadalom minden osztályában bizonyos közös törekvések érvényesítése élénk mozgalom mutatkozik egyesületek alakítására időszerűnek véli figyelmeztetni a nunczipiumokat, az egyesületek alakítása és ellenőrzése tárgyában kiadott belügyminiszteri rendeletre. Kötelesek a törvényhatóságok figyelni arra, hogy az alakuló egyesületek nem törekednek-e a fennálló

állami és szociális rend megbontására, a meglevők pedig alapszabályaik értelmében működnek, s ha valami gyanu mutatkozik ebben az irányban azonnal vizsgálat indítandó s véleményes jelentés teendő az egyesülettel szemben szükségesnek mutakozó további eljárásról. A rendeletet nagyon gyanussá teszi az a kifejezés »a társadalom minden osztályában élénk a törekvés« mert valószínű, hogy ebbe kapaszkodva Bánffy és Perczelnek nem egy hűséges szolgálója denuncziál olyan egyesülési törekvéseket is, a melyek távol állanak a szocialista irányzatról.

Levegőbe röpitett orosz kaszárnya.

Turin, aug. (Saját tudós. távirata.)
A Gazetta del Popolo pétervári távirata szerint — jelentik — a tulai orosz tüzerkaszárnya a légberepült. A katasztrófának háromszáz halottja van: mindannyian katonák, közöttük számos tiszt. A vizsgálat kiderítette, hogy a kaszárnya teljesen alá volt aknázva. A robbanás e szerencsétlen katonák testét darabokra tépte. Számos letartóztatás történt.

Tüzoltókongresszus Kolozsvárott.

Kolozsvár, aug. 19. (Saját tud. táv.)
Az országos tüzoltó szövetség folyó hó 18. 19. és 20. napjain tartott kongresszusáról. 17-én megérkezés és a pályaudvarból a már előbb megérkezett egyletekkel bevonulás. a szabadkai zenekar mellett az őrtanyára. Az őrtanyáról oszoly versenylet után gyülekezés a Tökölytérre. Fél 9 órára a testületek felvonultak a városház elébe, ahol a polgármester Albacke Géza a megérkezett vendégeket üdvözölte. Óriási néptömeg éljenzése után csapatok zene szó mellett hazavonultak.

Egész város lobogó díszben. A közönség együtt tart a tüzoltókkal. Dél után sorakozás a cs. és k. 51. gy. ezred kaszárnya udvarán, hol a Kolozsvári tüzoltó egyesület gyakorlatozott feltűnő szép eredménnyel.

Közgazdaság.

Állategészségügy hazánkban. A földművelésügyi miniszterium augusztus hó 14-iki kimutatása szerint az állategészségügy állása a következő: Lépfene uralkodott 180, veszettség 184, takonykór 126, száj- és körömfájás 171, ragadós tüdőlob 8, juhhimlő 4, tenyészbénaság és hólyagos kiütés 8, rühkór 74, sertésorbáncz 783, bivalyvész 5, sertésvész 261 községben. A számadatokból kiviláglik, hogy a sertésorbáncz dühöngött legjobban (783 községben 5687 udvarban), ezután közvetlenül a sertésvész következik, legenyhébb volt a juhhimlő, mely csak négy községben lépett fel. Turóc megye területe ment marad minden állatjárványtól.

A szüreti kilátások hanyatlása. Tavasszal általános volt a szőlős gazdák reménye, hogy az idén bő szüret lesz. Am a remények és kilátások azóta, mert a szőlőt sok ellenség pusztítja, lényegesen csökkentek. Igaz, ugyan, hogy a szőlők mostani állása szerint kilátás van rá, hogy az idén jóval több bor lesz Magyarországon, mint tavaly termett, de még sokkal jobb és bővebb szüretre volna kilátás ha — különösen a peronoszpora — a termés nagyrészt el nem pusztította volna. De a peronoszporán kívül pusztítja a szőlőt a filoxéra is; és néhol a blackrót is okozott károkat. A homokos részekben voltak eddig leginkább filloxéramentes szőlők s itt az idén a legjobb kilátások voltak bő szüretre, De éppen e helyeken lépett fel legerősebben a peronoszpora.

A hol nem védekeznek a peronoszpóra pusztításai ellen, ott a szőlők csaknem egészen tönkrementek; és sajnos, vannak még oly helyek hazánkban, a hol a peronoszpóra elleni védekezést fölöslegesen tartják. Jobban állanak a permetezett szőlők: de néhol a szorgalmat a permetezés dacára, úgy látszik, ez sem képes a szőlőt teljesen immunissá tenni a peronoszpóra pusztításai ellen. Azt jelentik ugyanis számos helyről, hogy ellenére minden permetezésnek, a szőlő levelei a peronoszporától megsárgultak s megvörösödtek és elfonnyadtak hasonlóképen elfonnyadtak a fűtők is a szőlőbogyók éretlenül lehullanak. Néhol pedig a bogyók blakrótt következtében rothadnak. Mégis azonban — mint már említettük is — a szőlők mostani állásából arra lehet következtetni, hogy mennyiség tekintetében idei szüretünk felül fogja mulni a tavalyit. Részletes híreink a következők:

Országos sörárpakiállítás. Az országos magyar gazdasági egyesület az országos sörárpakiállításra a minták beküldésének határidejét szeptember 1-ig terjesztette ki. A beküldés idejének meghosszabbítására azért volt szükség, mert az idén kedvezőtlen időjárás következtében az árpa aratásával, illetve cséplésével általában megkészték. Tekintettel a gyengén sikerült árpatermésre, az országos magyar gazdasági egyesület arra figyelmezteti a gazdákat, hogy az idén a közepes minőségű sörárpát is érdemes kiállításra küldeni, mert a kedvezőtlen terméseredmény folytán ennek is jó ára lesz, sőt külföldi kereslet tárgyát fogja képezni, a kiállításnak pedig egyik főcélja az, hogy a magyar sörárpára a figyelmet felhívja s ezúton annak előnyös értékesítését előmozdítsa.

Magyar Compass. A Mihók-féle »Magyar Compass« című kitűnő pénzügyi évkönyvből most jelent meg az 1895—6-ik évfolyamnak első része, mely a magyar korona területén — tehát Horvátországot is beleértve — létező összes bankokat és takarékpénztárakat tartalmazza. Ezen könyv, mely nemcsak megjelenésében de kimerítőse és fontossága tekintetében is az első a létező összes pénzügyi hasonló évkönyvek között, az osztrák-magyar bank és a nagyobb pénzintézetek támogatásában részesül. A munka, mely ezen támogatást joggal és méltán megérdemli, dr. G. Nagy Sándor szerkesztésében oly gondos és könnyű áttekinthetőséggel van összeállítva, hogy az elismerés feltétlenül megilleti. A könyvben, mely ismét sok részében czélszerűen bővítve és tökéletesítve lett, 845 magyar és 66 horvát és szlavyon bank és takarékpénztár van felvéve, azonkívül ki lett az egészítve az okkupált tartományokban létező pénzintézetekkel is. Igen érdekes az általános áttekintés és a »főmérlegek« melyekben új és megszűnt pénzintézetek rövid története s az egész munka tartalma van kivonatolva és ügyesen feldolgozva s mely nemcsak a 94-es üzleteredményeket hasonlítja össze a múlt éveikkel, de feltűnteti azt is, hogy százalékokban mennyi a nyereség az intézetek összvágyona, pusztán csak az alaptőkék és az egyes vidékek szerint. A külsőleg is igen csinos kötet bolti ára 5 frt s a pénzügy terén működő köröknek melegen ajánlható.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. augusztus 19-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	123.25
Magyar koronajárdék	100.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	103.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavyon földterhermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyereségi sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	146.—
Osztrák járdék papírban	100.75
Osztrák járdék ezüstben	101.25
Osztrák járdék aranyban	123.—
Osztrák korona járdék	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	155.50
Osztrák-magyar bankrészvény	107.00
Magyar hitelbank részvény	484.50
Osztrák hitelintézet részvény	398.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	402.50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	960.—
Német birodalmi márka	59.35
London vista	123.55
Paris vista	48.10
20 márkás arany	11.87

Szerkesztői üzenet.

Körös-utcai előfizetőnek. Helyben. Már hogyan vehetné meg más, mint a vőlegény? — Különböző jövőre az ilyen kérdésekkel bátran fordulhat jobb vagy bal szomszédjához, mert az efféléket bizony tudják azok is.

P-l-nek. Makón. Mivel a cikk csak második kézből s későn jutott a szerkesztőséghez, még eddig nem közöltük, de legközelebb reá jön a sor.

A-s L-o-nak. Gyulán. Megkaptuk, legközelebb meg is fog jelenni.

S. urnak Székelyhid. A Balog István ottani lakos által elküldött szörnyű gyilkosságot már elolvastuk a helybeli lapokban, midőn az ön tudósítása megérkezett. Beláthatja, hogy elkésve nem hozhatjuk. A tudósítónak ilyen esetekben használni kell az express módját. Mi szívesen megtérítjük a költségeket. Jövőre tehát kérjük, hogy a fontosabb dolgokat táviratban vagy express szíveskedjék küldeni.

Györfly József. Helyben. Miután a helybeli Orsolya szüzek zárdájában 1890. év tavaszán végzett tanítónők ez idén 5 éves találkozási ünnepélyükön a tizenhat hölgy helyett, a kitűzött helyen csupán csak ketten jelentek meg, arról referátát írni feleslegesnek tartottuk.

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagybérletszűnet.

VI. Kisbérletszűnet.

Kedden, 1895. augusztus 20-án.

Délután fél 4 óraker leszállított helyárrakkal:

Madarász.

Nagy operette 3 felvonásban.

Nagy bérlet 109. sz.

VI. Kis bérlet 9. sz.

Páratlan.

Páratlan.

Este fél 8 óraker rendes helyárrakkal bérletfolyamban

Az ember tragédiája.

Drámai költemény.

Holnap, szerdán augusztus hó 21-én bérletfolyamban.

A böregér.

Nagy opera.

NYILTTER.

Értesítés

a mélyen tisztelt hölgyközönségnek!

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy a tulajdonomat képező kizárólag kész női felöltő árúházat a mai naptól Neumann I. Mihály név helyett **NEMES MIHÁLY** magyarosított nevem alatt folytatom.

Egyidejűleg tudatom, hogy Páris és Berlinben több ideig tartózkodván, a közölgő őszi- és téli évadra meglepő szép női-felöltőket vásároltam — melyek már naponta érkeznek — és a választék oly dús, hogy bármily kényes izlésnek is megfelel.

Női-ruhákat jó izléssel, legjutányosabban készítették el.

Midőn a n. é. hölgyközönség eddigi irántam tanúsított szíves pártfogását megköszönöm, kérem jövőre is becses bizalmát, melyet a már megszokott szolid kiszolgálással kiérdemelni mindenkor főtörekvésem leend.

Kiváló tisztelettel

(210) 2—2

NEMES MIHÁLY,

Nagyvárad, Körös-part, Léva-palota.

14320/1895 sz.

Árlejtési hirdetmény!

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 218/13948—895 és a városi tanácsnak 14320—895. sz. alatt kelt határozata értelmében az Ujsor, Szaniszló-utca és Nagy-Magyar-utca (felső része) gyalogjárdájának burkolása nyilvános árlejtés útján fog folyó évi szeptember hó 5-ik napján délelőtt 10 óraker a városház tanácstermében kiadatni.

A vállalati uton készitendő összes munkára előirányzott összeg 26291 forint 79 kr.

A járdák vagy hazai aszfaltból, vagy Ländler-Hanzlián-féle szabadalmazott műkövekből fognak készitetni, hogy melyik anyagból, az iránt a városi törvényhatósági bizottság az árlejtés eredménye után fog dönteni.

Ajánlatokat úgy az aszfalt, mint a fent említett műkövekkeli burkolása csakis a feltételekben kitüntetett egységárak alapján lehet tenni és pedig akár szóbelileg, akár zárt ajánlat beadása által.

Ajánlattevők tartoznak bánatpénz-képen 2600 forintot készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban az árverelő küldöttség elnökének kezeihez letenni, vagy azt 50 kros bélyeggel ellátott zárt ajánlatukhoz csatolni.

A zárt ajánlatok 1895. évi szeptember hó 5-ik napjának délelőtt 9 órájáig nyujtandók be az árverelő küldöttség elnökéhez, az ajánlatban határozottan megemlítendő, hogy ajánlattevő az árlejtési feltételeket ismeri és azokat egész terjedelmükben elfogadja.

A tett ajánlat árlejtőt a leütéskor azonnal, a város közönségét azonban csak a törvényhatósági bizottság jóváhagyása után kötelezi.

Az árlejtési egyéb feltételek és költségelőirányzatok a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyváradon, 1895. augusztus hó 16-án tartott városi tanácsülésből.

Sal Ferencz,

(206) 3—3

kir. tanácsos, polgármester.

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl“ viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS“

rendkívül szénsavdus és páratlanul tiszta égvényes savanyuvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a mélyen tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelné sem lehet.

Legújabb vegyelemzés: . . . a bodoki »Matild« forrás« vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizeink. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbonát- szénsavtartalma jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radeini, preblai, bilini kron-dorfi, luhi Margit stb.) vizek. Ritka nagy szabad és félig kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része . . .

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

. . . . a bodoki Matild viz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltott igen jó hatása. Étrendi ital és járványos időkben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a »Matild« viz igazán pompás ital.

Arjegyék és a víz leírása szívesen küldetik.

Arak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradon főraktár **Wurst József** fűszer- és csemege kereskedése: kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel 198 36—0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmegye) **Bodok** (Háromszékmegye).

Kiadó lakások.

Az Apácza-utca 3-ik számú bérházban
(ahol a TISZANTUL szerkesztősége és kiadó-
hivatala van)

nagyobb és kisebb lakások

minden órában

180 30-0

kiadók.

Értekezhetni **Dr. SCHWEIGER EDE**
ügyvédnél Apácza-utca 383—18. szám.

14441

1895 sz.

Felhívás ajánlattételre!

Nagyvárad törvényhatósági joggal fel-
ruházott város tanácsának 14441/95. sz.
határozata értelmében Várad-Velence vá-
rosrészen Knapp Ferencz és érdektársai
telkei alatt mintegy 570 méter hosszban
kikerekítendő kövedgát kiépítésére ezen-
ezennel **nyilvános pályázatot** hir-
detek.

Felhivatnak mindazon vállalkozók,
kik e munkálatokra vállalkozni szándé-
koznak, hogy erre vonatkozó, magyar
nyelven írt, lepecsételt ajánlatokat alul-
írtához folyó évi **szeptember 5-ik nap-
jának délelőtti 9 órájáig** nyújtsák be.

A teljesítendő munka egy 570 méter
hosszu kőgát, melyhez mintegy 55.000
métermázsza, azaz körülbelől 3254 köb-
méter kőanyag lesz szállítandó és bedol-
gozandó; egy métermázsza kőanyag dol-
gozva 32 kr.-ban állapítván meg,
így a vállalati összeg a mellékmunkála-
tokkal együtt mintegy 20618 forintra irá-
nyoztatik elő.

Az építési költségelirányzat, feltéte-
lek és tervrajzok a városi mérnöki hiva-
talban a hivatalos órák alatt megtekin-
thetők.

Köteles minden ajánlattevő annak je-
leül, hogy úgy a tervezetet, mint a fel-
tételkelet megértette, azoknak a mérnöki
hivatalban levő eredeti példányaikat aláírni.

Köteles minden ajánlattevő bánatpénz
fejében 2000 forintot készpénzben vagy
óvadékképes értékpapirokban, az árlejtést
megelőző nap déli 12 órájáig a városi
pénztárba letenni, és az erről szóló nyug-
tát ajánlatához mellékelni; magát a bánat-
pénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad.

A beérkező ajánlatok ugyancsak
szeptember 5-én délelőtti 10 órakor
fognak a városháza tanácstermében az
árlejtési bizottság elnöke által felbontatni

és nyilvánosan felolvastatni, mely eljárás-
nál ajánlattevők is jelen lehetnek.

A városi törvényhatósági bizottságnak
jogában áll a beérkezett ajánlatok közül
szabadon választani, esetleg új pályázatot
is hirdetni.

Kelt Nagyvárad-város tanácsának 1895.
évi augusztus hó 16-án tartott üléséből.

(207) 3—3

Sal Ferencz,

kir. tanácsos, polgármester.

SZABÓ GYULA

Első nagyváradai gőz- és
vizerőre berendezett mű-
festő és vegyészeti ruha-
tisztító intézete.

Nagyvárad, N.-Körös-utca 720. szám,
saját ház.

Fiókvállalat Zöldfa-utca, „ZÖLDFA“ kávéházzal szemben.

Bátor vagyok a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint azon szeren-
ces helyzetbe jutottam, hogy **König K.** budapesti műfestő és vegytisztító-gyáros ur helybeli fiók-
vállalatának az összes raktáron levő munkáit és berendezéseit átvettem, abból kifolyólag üzletemet
oly erővel gyarapítottam, hogy a legmagasabb igényeknek is megfelelek. Törekvésem odairányul,
hogy a nagyérdemű közönség bizalmát és iránymában való pártfogását kiérdemeljem, ezért elha-
tároztam, hogy az eddigi árakból 30%-os engedménnyel fogom az eddig nélkülözött legsikeresebb
festészet- és vegyészeti tisztításokat eszközölni.

Intézetemben vegyészeti tisztítanak, teljesen bontatlan állapotban: Uri- és fiú-
öltönyök, női- és gyermek-ruhák, mindennemű himzett munkák, katonatiszti ruházatok mindennemű
egyenruhák, egyházi ruhák, sálók, belépek, csipkék, szallagok, selyem- és bőrkeztűk, napernyők,
tollak, szarvasbőrnadrágok, színházi ruhák, csipke- és tunisz függönyök, szobaszőnyegek, butor-
szövetek.

Mindezen tárgyak gőzaltali festéssel kívánatszerinti színre, mintaszerint a legsikereseb-
ben festhetők. Felsőz. satin, vagy creton kelmék a festés után a legdivatosabb mintanyomatokkal
láthatók el.

Tájékoztásul alább jegyzem az egyes tárgyak vegyészeti tisztításáért számítandó árakat
egy férfi-öltöny javítással 1 frt 50 krtól feljebb, tisztí (Peásevecis) nadrág 70 kr., vászon nadrág
40 kr., blous 1 frt 50 krtól feljebb, napernyő 80 kr., keztű és nyakkendő 15 kr., csipke-függönyök
tisztítva vagy butorhoz illően festve 30 krtól feljebb,

A szántársulat t. tagjai részére: férfi-öltönyök 1 frt 40 krtól, női ruházatok, alj és blous
1 frt 40 krtól feljebb, különleges darabok mélyen leszállított árban. A tisztított tárgy az átadás
után azonnal használatba vehetők. Előforduló gyász eseteknél, ruhák haladék nélkül festetnek. Postai
megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Nem mulasztom el a nagyérdemű közönségnek egyidejűleg az irántam tanúsított eddigi
szíves pártfogását megköszönni s kérem továbbra is engem ebben részesíteni.

Teljes tisztelettel

SZABÓ GYULA,

ruha vegytisztító és műfestő.

(157) 13—20

ÜZLET-MEGNYITÁS.

Van szerencsém t. vevőim és a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy **helyben**
a **Szent-László-téren** a „Fekete Sas“ szálloda épületében egy új

a „**PRÓFÉTÁHOZ**“

czimzett üzletet nyitottam, melyben **mindennemű**

női divat, kézmű- és rövidárúk,

vászon- és fehérneműek, valamint szabókellékek

a legkiválóbb minőségben s a **legolcsóbb határozott árak** mellett lesznek kaphatók.

Midőn ez alkalommal **immár 38 éve fennálló** czégem iránt a tisztelt vevőim által mindaddig tanúsított
bizalomért hálás köszönetet mondok, kérem e bizalmat, — melyet kiérdemelni mindig törekedtem, — ez új vállalá-
tomra is kiterjeszteni.

205 2—3

Kiváló tisztelettel

Ifj. Kohn Sámuel.